10 ՄԱՐՏ 2000 ՈՒՐԲԱԹ 44 (2012)

Ազգ
Azg
armenian daily

Թուրքիայի խորհրդարանականները քննարկում են ֆրանսիացի իրենց գործընկերներին ընդունել-չընդունելու հարցը

Ֆրանսիացի միջխորհրդարանական պատվիրակությունը վերջերս ցանկություն էր հայտնել այցելելու Թուրքիա՝ հանդիպումներ ունենալու թուրք խորհրդարանականների հետ տարբեր հարցերի շուրջ, այդ թվում Հայոց ցեղասպանության վերաբերյալ: Այժմ տեղեկանում ենք, որ ֆրանսիացիների այդ ցանկությունը բուռն քննարկումների տեղիք է տվել Թուրքիայի Ազգային մեծ ժողովի անդամների մոտ, որոնք պահանջել են մերժել իրենց ֆրանսիացի գործընկերների առաջարկը, նկատի ունենալով, որ վերջիններս «դարձյալ օրակարգի վրա են բերել Հայոց ցեղասպանության բանաձեւը»: Սակայն, նկատի ունենալով, որ ֆրանսիացիների ցանկությունը Թուրքիայի արտգործնախարարության հավանությանն էր արժանացել, թուրք խորհրդարանականները վերջին խոսքի իրավունքը վերապահել են իրենց շեֆին՝ Ազգային մեծ ժողովի նախագահ Յըլդըրըմ Ակբուլութին: Տեսնենք ինչ կասի դիվանբաշին:

ՕՐԱԽՆԴԻՐ

Բենզինի շուկան կաթվածահար է

«Տրանսպորտային այդ վառելիքի ներկրումը դառնում է անհեռանկարային. տուժում են բոլորը՝ բնակչությունը, ներկրողները եւ բյուջեն», ասում են բենզին ներկրողները

ԳԱՅԱՆԵ ՄՈՒՔՈՅԱՆ

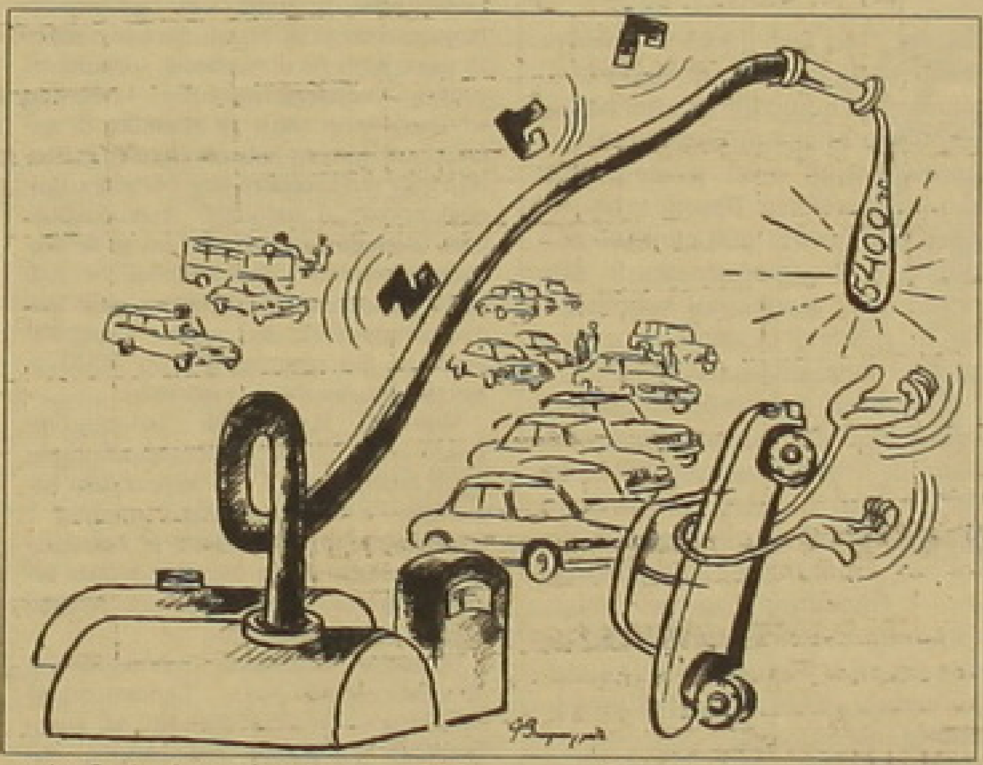

Փետրվարի վերջից մինչեւ մարտի սկիզբը բենզինի միջազգային գների կտրուկ բարձրացումից հետո (մեկ տոննան մոտ 120 դոլարով) բենզինի հայաստանյան շուկայում ստեղծված վիճակը վերջնականապես ապացուցեց, որ վերջին վեց ամիսների կառավարության վարած քաղաքականությունը նավթամթերքների շուկայում սխալ էր եւ անհեռանկարային: Երեկ 20 լիտր բենզինը մայրաքաղաքի բենզալցման կայաններում վաճառվում էր 5400 դրամով, որոշ տեղերում՝ 5200-ով: Սակայն այսպես շարունակվելու դեպքում, ինչպես պնդում են ներկրողները (ներկայացվող տվյալները երեք ներկրող կազմակերպություններից են՝ «Միկա Արմենիա», «Քեմոն» եւ «Ֆլեշ»), բենզինի շուկան իսկապես կարող է հայտնվել կաթվածահար վիճակում: Նոր գների պայմաններում շուկայում մոտ կիսով չափ ընկել է գնողունակությունը: Մի բենզալցման կայանում, օրինակ, հայտնեցին, որ եթե նախկինում օրական վաճառում էին մոտ 1800 լիտր, ապա այսօրվա վիճակով 1100-1200, որ է եղել անգամ 700: «Ով նախկինում գնում էր 20 լիտր, այսօր 5 լ է գնում, ով 5 լ էր գնում, այսօր գնում է 1 լ, մնացածներն էլ գերադասում են ոտքով ման գալ», կատակեց «Ֆլեշի» նախագահ Բ. Բարսեղյանը: Առավել ծանր վիճակում են հայտնվել նաեւ հիմնարկ-ձեռնարկությունները: Այս տարվա բյուջեով նախատեսված է ամսական մոտ 25 հազար տոննա բենզինի մուտքեր, որն այսօրվա դրությամբ հնարավոր չէ պահպանել, պնդում են մեծածախ կազմակերպությունները, քանի որ եթե անցյալ տարի հունվար-փետրվարին Հայաստան է ներկրվել ընդամենը 42 հազ. տոննա, ապա այս տարի մոտ 16 հազ.: Այսօրվա վիճակով արդեն իսկ կարող ենք ասել, որ բյուջեն բենզինի մասով հաստատ ճեղքված կտա: Իսկ մոտ 50 տոկոս բենզինի քիչ իրացման պայմաններում միանշանակ կարելի է արձանագրել՝ ներքին կյանքում աշխուժությունը (առեւտուր, փոխադրումներ եւ այլն) կընկնի, եթե արդեն չի ընկել, մոտ 50 տոկոսով, չի բացառվում նաեւ որոշ ապրանքների գների բարձրացում. օրինակ 10-15 տոկոսով հացի եւ կենսականորեն անհրաժեշտ այլ մթերքների:

Տես ▸ էջ 2

ՀԱՄԱՌՈՏ

Կաթողիկոսը Զատկից հետո կայցելի Թբիլիսի

ԹԲԻԼԻՍԻ, 9 ՄԱՐՏ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին երկրորդը Վրաստան կժամանի զատկական տոներից հետո: Ինչպես «Փրայմ-նյուսին» հայտնել են Վրաստանի պատրիարքարանում, երեքշաբթի օրը կայացած Համայն Վրաց պատրիարք Իլիա երկրորդի եւ Հայ առաքելական եկեղեցու ներկայացուցիչ Նաթան եպիսկոպոսի հանդիպմանը վերջնականապես լուծվել է Գարեգին երկրորդի Թբիլիսի կատարելիք այցի հարցը: Հայ առաքելական եկեղեցու 1700-ամյակի տոնակատարության շրջանակում Գարեգին երկրորդը առաջին այցը Երուսաղեմից հետո կատարեց Ռուսաստան, որտեղ հանդիպել է Համայն Ռուսիո պատրիարք Ալեքսի երկրորդի հետ:

Պետական լրատվամիջոցների կառավարում

Քննարկումը հետաձգվեց մեկ շաբաթով

ԵՐԵՎԱՆ, 9 ՄԱՐՏ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Արդեն երկրորդ անգամ ՀՀ կառավարության նիստի օրակարգից հանվեց պետական լրատվամիջոցների կառավարմանը վերաբերող հարցը: Ինչպես «Նոյյան տապանի» թղթակցին հայտնեց ՀՀ կառավարության տեղեկատվության եւ հասարակայնության հետ կապերի վարչության պետ Էդվարդ Միլիտոնյանը, կառավարության մարտի 9-ի նիստում քննարկվելու էր պետական լրատվամիջոցների բաժնետերերի խորհուրդների կազմին վերաբերող որոշման նախագիծը, սակայն երկրի նախագահի միջնորդությամբ հարցի քննարկումը հետաձգվել է: Միլիտոնյանի խոսքերով, մասնավորապես Հայաստանի Ազգային հեռուստատեսության հետ կապված հարցի քննարկումը Ռոբերտ Քոչարյանը համարել է ժամանակավրեպ եւ անձամբ դիմելով վարչապետ Արամ Սարգսյանին՝ խնդրել է օրակարգից հանել հարցն ամբողջությամբ: Վարչապետը համաձայնել է հետաձգել քննարկումը, սակայն միայն մեկ շաբաթով:

Սուլեյման Դեմիրել. «Հայերը շահագործվում են որոշ նպատակների համար»

Այս հայտարարությամբ է Թուրքիայի նախագահ Սուլեյման Դեմիրելը հանդես եկել մարտի 8-ին Անկարայում զինվորական բարձրագույն ակադեմիայի հրամանատարության առջեւ: Մեկնաբանելով իր երկրի դիրքը Բալկանների, Կովկասի եւ Մերձավոր Արեւելքի հարցերի նկատմամբ, Դեմիրելը գլխավորապես անդրադարձել է Եվրամիությանն անդամակցելու Թուրքիայի ցանկությանը, ինչպես մեզ հաղորդում է «Ժամանակ» օրաթերթը Պոլսից: Պնդելով, որ Թուրքիան ժողովրդավարության եւ իրավական պետության ասպարեզներում հասնելու է եվրոպական չափանիշներին, Դեմիրելը միաժամանակ զանց չի առել փոքրամասնությունների հարցը: Նրա կարծիքով, 1923 թ. կնքված Լոզանի պայմանագրից դուրս մնացած «տարրերին» (հայեր, ասորիներ եւ այլն) փոքրամասնության կարգավիճակ տալու պահանջները նպատակ ունեն ապակայունացնելու երկիրը: «Թուրքիան, ասել է նա զգուշացնելով Եվրամիությանը, մեկ պետություն է, մեկ ազգ եւ մեկ երկիր»: Նրա կարծիքով, Մերձավոր Արեւելքում, Կովկասում եւ Բալկաններում առանց Թուրքիայի խաղաղություն չի կարող հաստատվել:

Կովկասում կարեւորելով նաեւ Ռուսաստանի դերը (ինչպիսի՜ մեծահոգություն), Դեմիրելը հերթական գրոհն է ձեռնարկել հայերի եւ Հայաստանի դեմ: Նա մասնավորապես հայտարարել է, որ «հայերը շահագործվում են որոշ նպատակների համար», առանց մանրամասնելու, թե ինչպես եւ ում կողմից: Ապա անցել է իր բուն փորացավին՝ ցեղասպանության հարցին: «Հայաստանին բարեկամության ձեռք երկարեցինք, ասել է նա, սակայն հայերը տակավին ոդիսականների հետեւից են վազում, սխալի հետեւից են վազում, ցեղասպանության մասին պնդումներ ունեն»:

Ադրբեջանում շարունակվում է էներգետիկ ճգնաժամը

ԲԱՔՈՒ, 9 ՄԱՐՏ, ՍՆԱՐՔ: Ադրբեջանում շարունակվում է էներգետիկ ճգնաժամը, որը պայմանավորված է էլեկտրակայաններում մազութի անբավարարությամբ:

Մարտի 9-ին, պիկ ժամերին՝ տեղական ժամանակով 6:30-ից մինչեւ 9:30 դադարեցվել էր Բաքվի մետրոյի էլեկտրագնացքների երթեւեկությունը: Պատճառն էլեկտրահաղորդման գծերի անբավարար հզորությունն էր, հաղորդել են Ադրբեջանի մայրաքաղաքի մետրոպոլիտենի ներկայացուցիչները: Գնացքների երթեւեկությունը վերսկսվել է:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Սիրադեղյանի դատը դարձյալ հետաձգվեց

Հերթական անգամ հետաձգվեց Վանո Սիրադեղյանի եւ մյուսների դատը: Պատճառը Սիրադեղյանի դատապաշտպան Վանյա Սուքիասյանի ազգականի մահն էր, ինչի կապակցությամբ դատապաշտպանը չէր կարող ներկայանալ դատարան, եւ նիստը չկայացավ: Դատավարությունը կշարունակվի մարտի 14-ին:

Ա. Բ.

Կայացավ ՀԺԿ վարչության նիստը

Երեկ Ազգային ակադեմիայի նիստերի դահլիճում կայացավ ՀԺԿ վարչության հերթական նիստը: Օրակարգի հիմնական հարցը վերաբերում էր ՀԺԿ-ի անդամատոմսերին: Կուսակցության 150 անդամների հանձնվեցին ՀԺԿ անդամատոմսեր, որոնց թվում էին կուսակցության հիմնադիր եւ վարչության անդամներ, ԱԺ-ում ներկայացված ՀԺԿ պատգամավորներ: Կուսակցության թիվ առաջին տոմսը կուսակցության հիմնադիր ու առաջին նախագահ, Կարեն Դեմիրճյանն էր, հաջորդաբար անդամատոմսեր հանձնվեցին նաեւ զոհվածներ Ռուբեն Միրոյանի, Միքայել Քոթանյանի եւ Հենրիկ Աբրահամյանի անուններով՝ նրանց որդիներին: Նիստում քննարկվեցին նաեւ ներկա իրավիճակից լուծումներ գտնելու ուղիներն ու խնդիրները, որոնք իրականացնելու իրավասությունը դրվեց վարչության քաղաքային խորհրդի վրա: Նիստում հավանություն տրվեց կուսակցության նախագահի պաշտոնակատար Ստեփան Դեմիրճյանի ծրագրերին

Մ. Մ.

ՆԵՐԻՇԽԱՆԱԿԱՆ

Սկզբունքային ո՞ր հարցի շուրջ են մարտնչում իշխանության թեւերը

ՍԱՌԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

ՀՀ նախագահի լիազորությունների սահմանը ճշգրտելու հարց ծագեց Ռոբերտ Քոչարյանի վերջին հեռուստաելույթին անմիջապես հաջորդած «ՀՀ բարձրագույն զինվորական պաշտոնների մասին» հրամանագրից հետո, որը յուրահատուկ պատասխան էր «Միասնություն» դաշինքի ներկայացրած վերջնագրին: Բնականաբար հրամանագիրը դուր չեկավ քաղաքական դաշտում մեծամասնություն համարվող ուժին, եւ նա որոշել է հրամանագիրը «բողոքարկել» Սահմանադրական դատարանում: Առաջին անգամ կասկածի է ենթարկվում սահմանադրական այն դրույթը, ըստ որի «զինված ուժերի գլխավոր հրամանատարը ՀՀ նախագահն է»:

Միաժամանակ ընդունելով, որ իսկապես ՀՀ նախագահին Սահմանադրությամբ մեծ լիազորություններ են ընձեռված, չեն կարող անտեսել շարունակությունը՝ պաշտոնավարման երկու տարվա ընթացքում չափավորությամբ աչքի ընկնող Ռոբերտ Քոչարյանը երբեւէ չի խախտել իր լիազորությունների սահմանը:

ՀՀ նախագահին տրված մեծ լիազորություններն աչք էին ծակում նախորդ նախագահի պաշտոնավարման շրջանում, որն անձնապես իրեն էր վերագրել օրենսդիր, գործադիր եւ դատական իշխանությունը, եւ նրա կողմից հավանության արժանացած Սահմանադրությունը պարզապես ձեւվել էր իր իսկ ցանկություններից: Երեք տարի առաջ կերազեինք այնպիսի իրավիճակ, երբ սկզբունքային որեւէ հարցում իշխանության թեւերը տարակարծիք լինեին, բոլորը հետեւում էին նախագահի շուրթերի շարժումներին: Նախկին նախագահը որոշում էր, իշխանության մյուս ճյուղերը կամ օղակները վավերացնում էին օրենսդրորեն ու որոշումներով: Որպեսզի առավել վերամբարձ չհնչի, բերեմ մի օրինակ. երբ լրացավ Համբարձում Գալստյանի սպանության մեջ մեղադրվող 5 դաշնակցականների նախնական կալանքի ժամկետը, իշխանությունները չհամակերպվեցին նրանց կալանքից ազատելու մտքին, մի քանի րոպեով հրավիրված խորհրդարանական արտահերթ նիստով նախնական կալանքի ժամկետը 9 ամսից հասցվեց մեկ տարվա:

Տես ▸ էջ 3

Որտեղի վերջնականապես չհիասթափվենք

Քաղաքացու նամակը ՀՀ նախագահին

Հարգարժան նախագահ,

Ժողովրդի որոշակի հատվածի Ձեզ հետ կապված հույսերը մեծ արագությամբ անէանում են իրենց ետեւում թողնելով նորանոր հիասթափություններ, դատապարտվածության դառը զգացում։ Ստիպված էինք հաշտվել այն մտքի հետ, որ Դուք որդեգրել եք ՀՀՇ-ի վարած քաղաքականությունը։

Ենթակա նախագահ, պարտադրված խորհրդարան, անկարող կառավարություն, վախվորած հայություն եւ ամայացող Հայաստան-սա է տխուր իրականությունը, որում կա նաեւ մեղքի Ձեր բաժինը։

Ամեն ինչ սկսվեց դեռեւս այն ժամանակ, երբ Դուք հրաժարվեցիք գնահատական տալ նախկին իշխանությունների գործունեությանը եւ «մեծահոգաբար» ներեցիք ազգի, պետության եւ հայրենիքի դեմ նրանց կատարած հանցագործությունները։ Երբ նախարարներ նշանակեցիք երիցս վարկաբեկված, հեղինակազրկված անձանց։ Այդ ժամանակից ի վեր նախանձելի հետեւողականությամբ զիջում եք Ձեր դիրքերը, հուսախաբ անում Ձեր զինակիցներին եւ Ձեզ վստահողներին։ Դա հատկապես ակնհայտ դարձավ հոկտեմբերյան ողբերգությունից հետո, երբ Դուք, աշխատելով անկոտրում երեւալ, իրականում տեղի տվեցիք [illegible] ճնշումներին եւ երկիրը հանձնեցիք պատեհապաշտների հավակնություններին ու քմահաճույքներին։ Մեկի փառքը մյուսի ուղեղը կամ ճանապարհը երբեւէ չի լուսավորել, եթե անգամ մեկն ու մյուսը մի մոր ծնունդ են։ Չգիտես որտեղից ասպարեզ իջան որդի, եղբայր, դրկից ու կուսակից, որոնք հանգիստ խղճով պատրաստ են յուրացնել ոչ միայն ծանոթ-բարեկամի փառքն ու վաստակը, այլեւ «PRESIDENT»-ի խալաթն ու աթոռը։

Մտավոր ներուժը հայ ժողովրդի հիմնական եւ այսօր արդեն միակ հարստությունն է։ Սակայն հարյուրավոր հզոր ուղեղներ, փայլուն մասնագետներ շարունակում են մնալ օտարված, վտարյալ, իսկ պետական բարձր պաշտոնները կրկին ու կրկին բաժին են հասնում սկսնակ սիրողներին, որոնք թյուրիմացաբար կարծում են, թե իրենց գիտելիքի, փորձի պակասը հնարավոր է լրացնել մեր կյանքի, պետության ու հայրենիքի հաշվին։ Կադրային նման քաղաքականությունը հեռանկար չունի, այն զավեշտական է եւ ամուլ։ Լավագույն դեպքում կարող է միայն անեկդոտներ ծնել։ Իհարկե, Դուք ամենազոր չեք, սակայն դժվար է նաեւ հավատալ, որ Ձեզանից բացարձակապես ոչինչ կախված չէ։ Հանուն ինչի՞ եք պետությանն ու ժողովրդին նման փորձությունների ենթարկում։ Զինվորականների հայտնի խմբի պահանջներն անգամ չէին բխում Հայաստանի շահերից։ Նպատակներն առավել քան պարզունակ էին՝ ամրացնել սեփական խարխլված դիրքերը, պահպանել ու բազմապատկել ձեռք գցած կայքն ու լծակները։ Դուք ավելի շատ բարոյական իրավունք ունեիք երկրապահ կոչվելու, քան Ձեզ վերջնագիր ներկայացնողները, եւ այդ հանգամանքն առավել քան անհասկանալի է դարձնում Ձեր զգուշավոր եւ զիջողական գործելակերպը։ Ի դեպ, դա իբրեւ քաղաքական կամքի թուլություն են ընկալում ոչ միայն Ձեզ փորձության ենթարկողները։ Մի՞թե Դուք չգիտեք, որ նորահայտ քաղաքական այրերի վերջերս ծավալած բուռն «գործունեության» նկատմամբ Ձեր համարժեք քայլերը հասարակության կողմից առնվազն գոհունակությամբ կընդունվեն։

Ի սկզբանե ակնհայտ էր, որ պետությունն իրենց բոստանի հետ շփոթած անձինք ձեռքբերածով չեն բավարարվելու։ Նրանք հնազանդության նորանոր ապացույցներ են պահանջելու եւ մտավախություն կար, որ Դուք ստիպված եք լինելու դրանք ներկայացնել, զոհաբերելով հրաշքով փրկված վերջին մոհիկաններին եւս։ Սակայն մարտի 6-ի Ձեր հարցազրույցը որոշ չափով ցրեց այդ կասկածները։ Միայն որոշ չափով, քանի որ Ձեր իսկ բնորոշմամբ անհեթեթ հայտարարության մեջ փորձում էիք ռացիոնալ հատիկ գտնել եւ դրանով կարծես թե արդարացնել հեղինակներին։

Եվ դա այն դեպքում, երբ վերջիններս իրենք չեն կարողանում հիմնավորել իրենց պահանջները։ Պահանջում են եւ վերջ։ Երբ երկրում հարցերը լուծվում են ոչ թե օրենքի, այլ ուժի օգնությամբ, դա նսեմացնում է քաղաքացու արժանապատվությունը եւ խորը վրդովմունք է առաջացնում։ Նման իրավիճակը հարատեւել չի կարող եւ լիցքաթափման կարիք է զգում։

Ձեր բոլոր քայլերը, որոնք ուղղված կլինեն օրինականության հաստատմանը, մեծապես կնպաստեն դրան եւ գոհունակությամբ կընդունվեն հասարակության կողմից։

ԼԻԼԻԹ ԹԱՓԱԼՑՅԱՆ

Բենզինի շուկան կաթվածահար է

Սկիզբը էջ 1

Փաստորեն, օգոստոս ամսին բենզինի մեկ տոննայի համար գանձվող ակցիզային հարկը միանգամից մոտ 85 դրամ բարձրացնելուց հետո, երբ միջազգային գներն առանց այն էլ բավականաչափ բարձրացել էին, շուկան հազիվ էր սկսել շունչ քաշել, տեղի ունեցավ անսպասելի նոր բարձրացում։ Եթե հունվարի 31-ին բենզինի միջազգային գինը մեկ տոննայի համար կազմում էր 246 դոլար, փետրվարի 15-ին արդեն 296, մարտի սկզբին գինն անցավ 300 դոլարի սահմանները, մարտի 6-ին արդեն Լոնդոնի բորսայում մեկ տոննայի արժեքը հասավ 332 դոլարի։ Երեկ մեկ տոննայի արժեքը «թռավ» մինչեւ 341 դոլարի սահմանը։ Ստեղծված պայմաններում բենզինի ներկրումներով զբաղվելը դարձել է ոչ եկամտաբեր, գտնում են ներկրողները։ Առանց այդ էլ, ինչպես հաստատեցին թե «Քեմոնում», թե «Ֆլեշում» եւ թե «Միկա Արմենիայում», ներկրողներն օգոստոսից աշխատում են առանց եկամուտների։ «Մենք անսպառ հնարավորությունների տեր չենք, որ լրացուցիչ ներդրումներով, նոր միջազգային մեզ պարտադրված գներով պահանք ներկրենք հանրապետություն, առանց եկամուտների ակնկալիքի», ասաց «Քեմոն» ընկերության նախագահ Խաչիկ Մանուկյանը։ Խնդիրն այն է, որ հանրապետությունում ստեղծվել է այնպիսի վիճակ, որ քիչ քանակությամբ, առանձին-առանձին բենզին ներկրելը դառնում է անիմաստ։ Փաստորեն, ներքին շուկան եւս վտանգի տակ է։

1997 թվականից հայաստանյան ներկրող կազմակերպությունները «Միկա Արմենիայի» գլխավորությամբ, համախմբվեցին «Հայնավթգրուպի» մեջ, միավորելով ուժերն ու պաշտպանելով իրենց կորպորատիվ շահերը, հատկապես Վրաստանում տարանցիկ փոխադրումների ժամանակ, սակայն հարկադրված քաղաքականության պայմաններում ստիպված էին մի քանի ամիս առաջ առանձնանալ։ Իսկ այսօր արդեն չեն կարող առանձին-առանձին աշխատել ու պաշտպանել իրենց շահերը։ Այն ժամանակ ստեղծվել էր ներկրումների ու իրացման մի հստակ մեխանիզմ, որը հանգեցնելու էր շուկայի վերջնական կարգավորման։ Առաջին քայլերն արդեն ակնհայտ էին վերջին մեկ, մեկուկես տարում իրար ետեւից բացվում էին բենզալցման կայաններ, բենզինի վաճառքի սպասարկումը դարձել էր ավելի քաղաքակիրթ, ստեղծվում էին լրացուցիչ աշխատատեղեր, զուգահեռաբար զարգանում էր փոքր բիզնեսը։ Շուկայի պահանջարկի կտրուկ անկման պայմաններում, այսօր, փաստորեն, լցակայանների գոյությունն ու հետագա գործունեությունն էլ դրվում է հարցականի տակ, դրանց մեծ մասի տերերը, լցակայանների շինարարության վրա ծախսելով պատկառելի գումարներ, չեն կարողանում վաճառել դրանք նույնիսկ կես գնով։ «Մեզ ստիպում են, որ ես գնանք ու անցնենք բանկաներով ու կանիստրներով վաճառքի», ասաց ոչ անհայտ ներկրողներից մեկը։

Հաշվի առնելով, որ ներկրման համար կորպորատիվ շահերը պահպանելու համար միավորվել է պետք, ինչպես նախկինում, վերջերս 5 ընկերություններ («Պրոգրես», «Արման», «Գանձասար», «Քաղաքտրոլ» եւ «Քեմոն») միավորվել են մի խմբի մեջ։ Խումբն արդեն պատվիրել է մոտ 6000 տոննա բենզին նոր գներով, որն այժմ գտնվում է Փոթի նավահանգստում, եւ, ինչպես հավաստիացրեց «Քեմոնի» նախագահը, օրերս տեղ կհասնի։ Իսկ մինչ այժմ, ըստ մեծածախ ներկրողների, վաճառվում էր անցյալ ամիսներից մնացած պահուստային բենզինը, որը ձեռք է բերված նախկին գներով, սակայն իրենք ստիպված են վաճառել միջազգային գներին համապատասխան (թեեւ, մի փոքր էժան), քանի որ երաշխիք չունեն, թե նոր թանկացումներ չեն լինի ու իրենք ստիպված չեն լինի բենզին գնել կրկնակի թանկ գներով։

Այսպիսով, ըստ մասնագետների կանխատեսումների, այսպես շարունակվելու դեպքում, բենզինի հայաստանյան շուկան կարող է դառնալ անկառավարելի։ Թեեւ շոկային վիճակներ չլինեն, բայց շուկայում ստեղծված իրարանցումը կշարունակվի։ Չեն բացառվում նաեւ անլեգալ ներկրումները, եւ այս պայմաններում կառավարության անտարբերությունն աններելի է։ Պետք է ինչ-որ կերպ կարգավորել շուկան, վերանայել ակցիզի չափը, ճկուն քաղաքականություն վարել, գտնում է ներկրող կազմակերպությունների գերակշիռ մասը։ Եթե անգամ ընդունենք, որ անցյալ տարվա օգոստոսին կառավարությունը չէր կարող կանխատեսել միջազգային գների նման թռիչք, ապա այսօր արդեն, տեսնելով դրա հետեւանքները, պետք է վերանայի իր իսկ ընդունած որոշումը առաջնորդվելով ոչ թե բյուջեն ամեն կերպ լցնելու, այլ բիզնեսին աջակցելու ու տնտեսության աշխուժացումն ապահովելու սկզբունքով։

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Տարբեր տեսակետներ նախագահի հայտարարության եւ բյուջեի մասին

ԱԺ-ում տարբեր խմբակցությունների ներկայացուցիչներ ինչպես են գնահատում ու բնորոշում ՀՀ նախագահի հայտարարությունը եւ հրամանագիրը, ինչպես նաեւ 2000 թ. մարտի 6-ին ԱԺ-ի ընդունած բյուջեն։

Ռուբեն Հակոբյան *(ՀՀՇ)*-«Արջի ծառայություն մատուցելը» դարձել է բյուջեի ընդունման ձեւ, որը քաղաքական դեմագոգիա է։ Տխուր երեւույթ է, երբ պատասխանատվությունը դուռից դուռ է տեղափոխվում, որն իր ետեւից լուրջ քաղաքական անորոշություններ ու լարվածություն է բերում։ Սահմանադրությունը յուրաքանչյուրը յուրովի է մեկնաբանում։ Ժողովուրդը թիկունքով է նայում այս իրավիճակին, ժողովուրդը հասկանում է, որ սա իր կռիվը չէ։ Այսօր կա երկու ճգնաժամ՝ մեկը իշխանական պատերից ներս, մյուսը՝ պետություն ու ժողովուրդ, այս պարագայում եւ ժողովուրդը, եւ քաղաքական կուսակցությունները պատանդ են դարձել այս պայքարի ձեռքին։

Գագիկ Թադեւոսյան *(ՀԿԿ)*-«Միասնություն» դաշինքը շատ ունիկալ երեւույթ է։ «Հայլուրը» վաղուց միակողմանի տեղեկատվություն է տալիս, եւ նախագահի հայտարարությունը միայն փաստաբանների ասուլիսին չէր վերաբերում։ «Միասնության» հայտարարությունը Կոմկուսը «հալած յուղի տեղ» չի ընդունել եւ գտնում է, որ չորրորդ իշխանությանը չի կարելի դնել սահմանների մեջ։ Ներկայիս կառավարությունն ազգային համաձայնության կառավարություն է եւ դա չի համապատասխանում այն կարծիքին, որ այն խմբակցությունը, որ թեկնածու ունի կառավարությունում, նա այլեւս ընդդիմություն չէ, դա այդպես չէ։ Իսկ 2000 թ. բյուջեն իրադրային է, խղճուկ»։

Վարդան Այվազյան *(«Կայունություն»)*-«Քաղաքական մեծամասնությունը չի հանդիսանում ՀՀ նախագահի հենարանը։ «Կայունությունը» գործում է միայնակ եւ չի բացառվում, որ հետագայում խմբակցությունը ձեւավորվի նաեւ որպես քաղաքական ուժ, իսկ այս բյուջեն նման է ռոճկացուցակի»։

Արտաշես Գեղամյան *(«Իրավունք եւ միաբանություն»)*-«Ոչ կշռադատված հայտարարությունները վնասում են տասը տարիների ընթացքում ձեռք բերածը, որը լուրջ անհանգստություն է առաջացնում։ Ժողովուրդն իր ձայնը տվել է Կարեն Դեմիրճյանին ու Վազգեն Սարգսյանին եւ վստահել, սակայն հոկտեմբերի 27-ի տխուր դեպքերից հետո... «Միասնության» հայտարարությունը չի բխում ժողովրդի շահերից։ Ոմանք սաստիկ վախենում են, որ Արամ Սարգսյանը կհրապարակի այն թղթերն ու փաստերը, որոնք եղել են իր տրամադրության տակ նախկին պաշտոնավարության ժամանակ՝ կապված սպանությունների, կաշառակերությունների եւ մահափորձերի հետ, դա էլ պատճառն է, որ նրա հրաժարականը պահանջեն։ Ընդունված բյուջեն խաբկանք է»։ Ինչ վերաբերում է նախագահի հայտարարությանը, Ա. Գեղամյանն այն գնահատում էր դրական, հավասարակշռված, կրքերը հանգստացնող ու չափազանց մեղմ։

Արշակ Սադոյան *(ԱԺՄ)*-«ԱԺՄ-ն Ազգային հեռուստատեսության մասին բացասական կարծիք ունի, որն ուղղակի կախված է իշխանավորներից։ Հաճախ լուսաբանում է միակողմանի, նսեմացնում է ԱԺ-ի դերը, հետեւաբար կադրային փոփոխություններ այնտեղ անշուշտ պետք են»։ Եթե չկան հիմնավորումներ, որ Արամ Սարգսյանը թելադրում եւ ուղղություն է տալիս Ազգային հեռուստատեսությանը, ապա դա ճնշում է մյուս հեռուստատեսությունների վրա, իսկ եթե կա այդ փաստը, ապա Արամ Սարգսյանը պետք է պատժվի։ Նախագահի հայտարարության մեջ տեղ էին գտել որոշակի դրույթներ, որոնք այսօր անթույլատրելի են ու շատերի մոտ ծամծռուկային տրամադրություն են առաջացրել»։

Մյասնիկ Մալխասյան *(«Միասնություն»)*-«Նախագահի հրամանագիրն անհաջող փորձ էր, ուղղակի վախեցնելու համար զինվորականներին կամ ժողովրդին։ Ես այդ քայլը գնահատում եմ անլուրջ։ Նախագահը Սահմանադրության նկատմամբ հարգալից վերաբերմունք չունի, դա ժողովուրդը զգացել է։ Նախագահն իր հայտարարությամբ փորձ կատարեց «Միասնություն» դաշինքում տարաձայնություններ ու հակասություններ մտցնելու, սակայն այդ փորձը շատ անհաջող ու անիմաստ էր»։

Գրի առավ
ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆԸ

HSBC-ն եւս նպաստել է Հայաստանի բանկային համակարգի կայացմանը

Հրաժեշտ տալուց առաջ նշեց գլխավոր գործադիր տնօրենը

HSBC-ի բանկը Հայաստանում ունի երկարաժամկետ ծրագրեր եւ նրա գործունեությունն այստեղ միանշանակ ամենահաջողն է ԱՊՀ երկրներում (Ղազախստան, Ադրբեջան) HSBC-ի մյուս մասնաճյուղերի համեմատությամբ։ Այս կարծիքը հայտնեց բանկի Հայաստանի ներկայացուցչության արդեն նախկին տնօրեն Ջեֆրի Հանթը (որը նոր պաշտոնավարման է նշանակվել Մալթայում) լրագրողների հետ երեկ կայացած իր եւ բանկի նոր գլխավոր գործադիր տնօրեն Գայ Հարվի-Սամյուելի հանդիպման ժամանակ։ Առաջ անցնելով նշենք, որ հանդիպման ողջ ընթացքում միայն նախկին տնօրենն էր ներկայացնում իրերի վիճակը, եւ նրան էլ ուղղված էին լրագրողների բոլոր հարցերը։ Անդրադառնալով 2000 թ.-ի Հայաստանում բանկի ծրագրերին, նա տեղեկացրեց, որ նախատեսվում է նոր ավտոմատ գանձման մեքենաների տեղադրում «Արմենիա» հյուրանոցում եւ մետրոյի «Երիտասարդական» կայարանում։ Ներդրվելու են նաեւ նոր ծառայություններ՝ կրեդիտ քարտերի տրամադրման, սպասարկման, ընդլայնվելու է անհատական պահատեղերի ծառայությունը։

Պրն Հանթն այնուհետեւ նշեց, որ HSBC-ն իր ներդրումն է ունեցել Հայաստանի բանկային համակարգի կայացման մեջ։ Իսկ այդ համակարգը բավականին կայուն է եւ ամենաարագն է զարգանում Անդրկովկասում, մեծ հնարավորություններ ընձեռելով Հայաստանին՝ տարածաշրջանի ֆինանսական կենտրոն դառնալու։ Բացի սրանից, HSBC-ի նախկին տնօրենը հնարավոր համարեց Հայաստանում զբոսաշրջության զարգացումը, եթե ստեղծվեն անհրաժեշտ ենթակառույցներ։ Անդրադառնալով բանկի հայաստանյան մասնաճյուղերի գործունեությանը, նա նշեց, որ այն նպաստել է նաեւ Հայաստանի արդյունաբերության զարգացմանը՝ վարկեր տրամադրելով մի քանի ձեռնարկությունների։ Դրանց անունները, վկայակոչելով նրանց իսկ շահերը, չտրվեցին, սակայն հիշատակվեց, որ այդ ձեռնարկություններից երկուսն արժանացել են Հայաստանի պետական մրցանակների։

Հանդիպման ընթացքում «HSBC բանկ Հայաստանի» նախկին տնօրենը ներկայացրեց նաեւ HSBC հոլդինգի 1999 թ.-ի ցուցանիշները։ Իսկ դրանք տպավորիչ են։ 1999 թ.-ին խմբի շահույթը նախորդ տարվա համեմատությամբ աճել է՝ հասնելով 5,4 մլրդ դոլարի, իսկ ընդհանուր ակտիվները կազմել են 569 մլրդ դոլար՝ աճելով 18 տոկոսով կամ 86 մլրդ դոլարով։ 1999 թ. դեկտեմբերի 31-ին հոլդինգը գնել է 2 խոշոր ընկերություններ՝ Republic New York կորպորացիան եւ Safra Republic հոլդինգը, դրանով իսկ ամրապնդելով իր դիրքերը ամերիկյան մայր ցամաքում։ Այս ցուցանիշները թերեւս թույլ են տալիս եզրակացնել, որ Հայաստանում նման հզոր ֆինանսական խմբի ներկայությունը, ինչպիսին HSBC-ն է, չի կարող անկարեւոր համարվել եւ հետագայում եւս իր դրական ազդեցությունը կունենա մեր տնտեսության վրա։

ԱՐԹՈՒՐ ՄԵԼՔՈՆՅԱՆ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Ը տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ՝
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562863, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրեն
ՀՐԱՅՐ ԶՕՐԵԱՆ / հեռ. 529353
Համակարգչային ծառայություն / 562941
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածք «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

ընթացիկ

Լրատվամիջոցները եւ քաղաքական կացությունը

Որեւէ կասկած լինել չի կարող, որ լրատվամիջոցներն ընդունակ են մեծապես, եթե չասեմ վճռականորեն, ազդելու հասարակական կարծիքի վրա, նպաստելու այս կամ այն քաղաքական ուժի, գործչի դրական վարկանիշի ձեւավորմանը կամ հակառակը: Զուր չէ, որ ամբողջ աշխարհում դաժան մրցակցություն է գնում զանգվածային լրատվամիջոցներին ու հատկապես հեռուստատեսությանը տիրանալու, դրանք իրենց ազդեցությանը ենթարկելու համար: Ով տիրում է հասարակական լսարանի վրա ազդելու լծակներին, նա տիրում է լսարանի մտքին, սա ախիոմ է: Զերծ մնալ այդ մրցակցությունից, բացառություն լինել Հայաստանը չի կարող: Եվ չէ: Մեզանում անգամ իրենք իրենց «անկախ» համարող եւ նույնիսկ այդ երեւութական անկախությանը անկեղծ միամտությամբ հավատացող շատ լրատվամիջոցներ այդպիսին չեն:

Փոխարենը, պատկերավոր ասած, Հայաստանում կա հավասարակշիռ ու անհավասարակշիռ մամուլ, ավելի ուղղակի ասած խիղճը սակարկության առարկա չդարձրած եւ խիղճը կորցրած մամուլ: Առաջինների թվին պիտի դասել այն լրատվամիջոցներին, որոնք առավելագույնս անկողմնակալ լրատվություն են հրամցնում հասարակությանը, երկրորդների թվին նրանց, ովքեր ընդգծված միակողմանի են, տուրք են տալիս ամեն տեսակ սենսացիաների, առաջին պլան են մղում բամբասանքը, չարախոսությունը, զրպարտությունը, որոնում-գտնում են մեր հասարակական-քաղաքական կյանքի աղբը եւ հաճույքից նվաղելով... հրամցնում ընթերցողին: Ցավալի է, բայց այս վերջիններն ավելի մեծ հաջողությամբ են «շուկա» նվաճում, որովհետեւ վերջին 10 տարիների սոցիալ-քաղաքական տեղաշարժերի հետեւանքով (այդ թվում նաեւ ԶԼՄ-ների «ջանքերով») խիստ ընկել է մեր այդ «շուկայի»... մակարդակը: Խոհեմ, լրջմիտ ընթերցողին փոխարինելու է եկել... քաղքենին, տգետը, բամբասանքի ու զգայացունց այլանդակությունների սիրահարը: «Պահանջարկն», ավա՜ղ, սա է, եւ «առաջարկը» անշեղորեն հարմարվում է... սրան:

Ես նաեւ այս կերպ եմ նայում «Միասնություն» դաշինքի մարտի 3-ի հայտնի հայտարարությանը: Այո, այդ հայտարարությունը լավ կշռադատված չէր, տեղին ու ժամանակին չէր, իրավաբանորեն հիմնավորված չէր: Ազգային հեռուստատեսությունն իբրեւ «պետական կառույց», եւ ոչ թե լրատվամիջոց դիտարկելն ու այնտեղ փաստացի գրաքննություն մտցնելու պահանջն անվերապահորեն անընդունելի էր, քանզի սկսելով այստեղից` շատ արագ կարող էր «տարածվել» նաեւ մյուս լրատվամիջոցների վրա: Այդպես է, եւ սա վիճարկելի չէ: Բայց ո՞վ է այն միամիտը, որ չհասկանա` «Միասնության» պահանջի մեջ ռացիոնալ հատիկ էլ կար` Ազգային հեռուստատեսությունն ու նրա ղեկավար Տիգրան Նաղդալյանն ամենեւին անկողմնակալության «էտալոն» չեն, ոչ քիչ դեպքերում հանդես են բերում տարրական քաղաքական հոտառության բացակայություն, առաջնորդվում են համակրանքներով ու հակակրանքներով: Իսկ ներկայիս պայթյունավտանգ իրավիճակում լրատվամիջոցներից ու հատկապես ամենամեծ լսարանն ունեցող լրատվամիջոցից պահանջվում է առավելագույն զգաստություն, կրքերը խաղաղեցնելու եւ ոչ թե բորբոքելու հմտություն, անձնական շահերից վեր կանգնելու կարողություն: Ասել կուզեմ` լրատվությունը լրատվություն, բայց մատուցման ձեւն էլ անտեսել չի կարելի:

«Միասնությունը» պարտավոր էր զուսպ լինել եւ այդքան հիվանդագին չարձագանքել ԱՀ-ով հայտնի փաստաբանների ասուլիսի լուսաբանմանը: Այդպիսի չնչին առիթով փոթորիկ բարձրացնել, երկրի ներքաղաքական իրավիճակը ավելորդ անգամ շիկացնել չէր կարելի: Ինձ համար մարդկայնորեն հասկանալի է վարչապետ Արամ Սարգսյանի տառապանքը. նա Վազգենի պես եղբայր է կորցրել: Բայց պրն Սարգսյանին կուզենայի հորդորել` չտրվել հույզերին, երբեք չմոռանալ, որ ինքը տուժող լինելուց զատ այս երկրի վարչապետն է, որն ահռելի պատասխանատվություն է ստանձնել: Ապակայունացման ցանկացած փորձ շատ ավելի անհնարին է դարձնելու հենց թեկուզ հոկտեմբերի 27-ի ոճրագործության կազմակերպիչների բացահայտումը: Էլ չեմ ասում այն մասին, որ կատարելապես անթույլատրելի է, եթե առայժմ չհիմնավորված կասկածներով տուժեն անմեղ մարդիկ, կորչի հավատը քննչական խմբի անաչառության նկատմամբ: Պղտոր ջրում ձուկ որսալու սիրահարներ մեզանում քիչ չկան, եւ վարչապետի բարոյական պարտքն իր եղբոր հիշատակի հանդեպ նախ եւ առաջ այն է, որ թույլ չտա այդպիսիներին շահարկել իր մարդկային վիշտը, քաղաքական դիվիդենտներ շահել` երկիրը ինքնաքննության հորձանուտը հրելով: Ամենից առաջ Վազգեն Սարգսյանը չէր ների դա, որովհետեւ երկրի միասնականության վերականգնումն ու ամրապնդումը նրա սեւեռուն նպատակն էր: Նրանք (ովքեր էլ լինեն), որ վարչապետ Արամ Սարգսյանին այժմ կամա թե ակամա գրգռում են նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի դեմ, Վազգեն Սարգսյանի այդ նպատակի, նրա լուսավոր հիշատակի թշնամիներն են:

Ցավում եմ, որ նման «գրգռիչների» դերում հանդես են գալիս նաեւ ԶԼՄ-ների որոշակի եւ ոչ քիչ ներկայացուցիչներ: Վարչապետը գրգռված պահին լեզվից մի բան թռցրեց` անմիջապես հրամցնում են հասարակական լսարանին: Նախագահը մի խոսք ավել կամ անհաջող ասաց` չարախինդ մեկնաբանություններով հեղեղում են թերթերի էջերը: Ոչ ոք չի ուզում մտածել, որ անհրաժեշտ է... պարզապես հանգիստ թողնել այս մարդկանց, «չլարել» միմյանց դեմ, կրակին յուղ չավելացնել: Ի վերջո, եթե, Աստված չանի, նախագահ-վարչապետ բախում եղավ, տուժողն ո՞վ է լինելու: Հայաստանը, հայ ժողովուրդը տանուլ են տալու: Հաստատ:

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ՆԵՐՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Սոցիալիստամետ ուժերը հետեւողական են, երբ խոսքը վերաբերում է ՀՀՇ-ի դեմ պայքարին

Ինչը եւ շտապեցին ապացուցել երեկվա ասուլիսում

Սոցիալիստամետ ուժերը, որոնք միավորվել եւ սոցիալիստական խորհրդարան են ստեղծել, նախապես հայտարարել էին, որ փաստաթուղթ են պատրաստում հետխորհրդային շրջանի հայաստանյան իրականության վերաբերյալ: Պատրաստվում էր փաստաթուղթ, որը պարունակելու էր խորհրդարանի իրավական ու քաղաքական գնահատականը` վերջին տասը տարիների, Հայոց համազգային շարժման կառավարման շրջանի եւ այլնի:

Երեկ սոցիալիստական խորհրդարանի համանախագահ, քաղաքագետ Հակոբ Հակոբյանը լրատվամիջոցներին ներկայացրեց եւ տրամադրեց արդեն պատրաստի փաստաթուղթը: Նա հայտնեց, որ իրենց ընդարձակ վերլուծությունը ներկայացվելու է նաեւ իշխանություններին, քանզի նրանք,

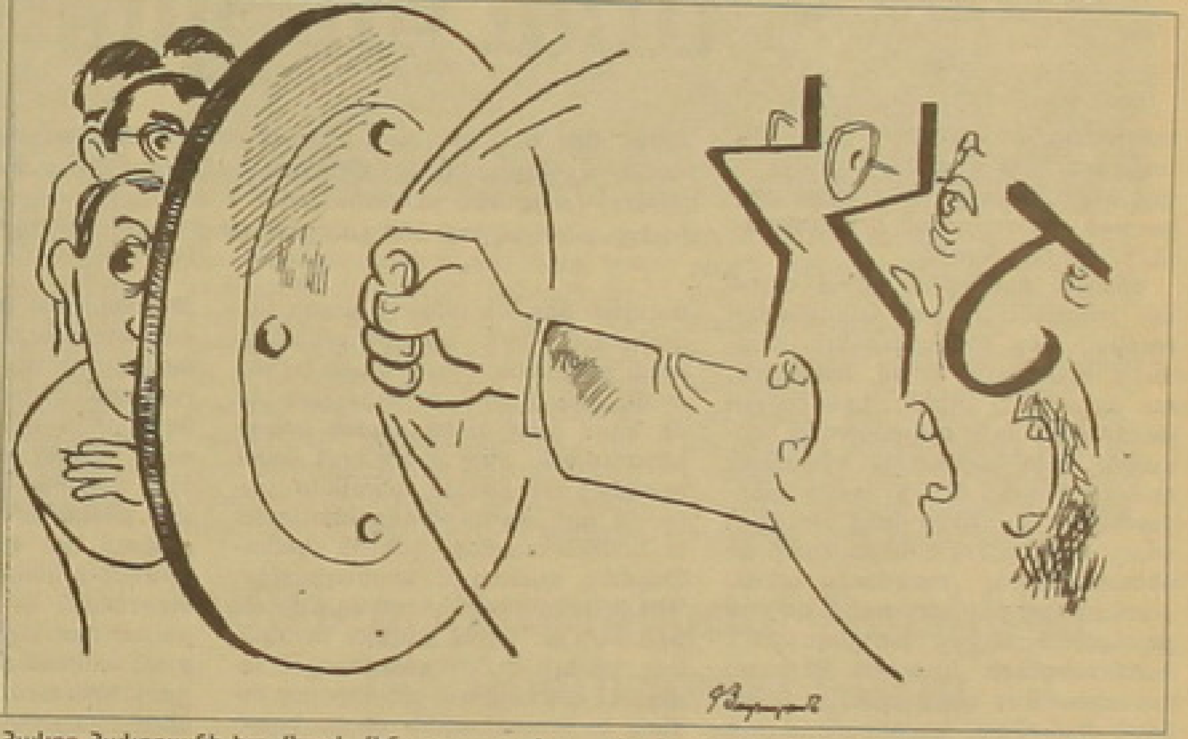

Հակոբ Հակոբյանի խոսքերով, մինչ օրս այդպես էլ չեն արտահայտել իրենց պաշտոնական դիրքորոշումը կատարվածի վերաբերյալ: Սակայն խորհրդարանի ներկայացուցիչներն առանձնապես լավատես չէին, թե կառավարությունը կարձագանքի փաստաթղթին, քանզի ինչպես հավելեցին, այժմյան ղեկավարության գործելաոճում եւ կադրային քաղաքականությունում մեծ փոփոխություններ չեն կատարվել: «Եթե ցանկանում ես բուժվել, պիտի նախեւառաջ ճիշտ ախտորոշես հիվանդությունդ», փոխաբերության ժանրին դիմեց պրն Հակոբյանը: Այսինքն` ըստ նրա, այսօրվա ցավոտ բացահայտումներն անհրաժեշտ են, որպեսզի վաղը չկրկնենք նույն սխալները:

Վկայակոչելով պատմաբանի եւ քաղաքագետի իր փորձը` նա քննադատաբար արտահայտվեց Հայաստանի արտաքին քաղաքական գործելակերպի մասին` ոչ վաղ անցյալում եւ հիմա: «Մենք պատերազմող երկիր էինք, որի արտաքին քաղաքականությունը նախորդ վարչակարգի օրոք տարվում էր հակառակորդ երկրի օգտին, մենք ունեցել ենք ղեկավարություն, որը հայտարարել է, թե Ադրբեջանի հետ հակամարտության արդյունքում մենք պարտություն ենք կրելու, եւ հիմա էլ Ղարաբաղյան հարցի շուրջ բանակցությունները փակ ու անիմանալի են մարդկանց համար», ասաց նա, «մենք սկզբից եւեթ եղել ենք պակաս անկախ, քան խորհրդային շրջանում էինք, եւ սկզբից եւեթ ծառայեցվել ենք օտար ուժերին»:

Սոցիալիստամետ ուժերը, իրենց իսկ արտահայտությամբ, դեմ են գլոբալիզացիա տարածող ամերիկյան քաղաքականությանը, համաձայն որի` փոքր ժողովուրդներն ինքնուրույն եւ տնտեսապես անկախ ապրելու կարողություն չունեն, ուստի եւ` նրանց պետք է համախմբել մեծ տերությունների շուրջ: Սակայն մեծ տերությունների նպատակներն ու ձգտումները ի վերջո հետեւյալն են. ինքնուրույնությունից առհասարակ զրկել այդ երկրներին` դարձնելով, ինչպես օրինակ, Լիբանանը, որ միայն տուրիզմի ու բանկային համակարգի երկիր է: Հակոբ Հակոբյանի կարծիքով` Հայաստանն իզուր է կառչել արեւմտյան ուժեր ու կայացած պետություններից, որոնք երբեք չեն «հասկանա» փոքր ժողովրդին, քանզի չեն անցել նույն զրկանքների ճանապարհը: «Մենք պիտի համագործակցենք «երրորդ» աշխարհի երկրների հետ, այն երկրների, որոնք մեզ պես ունեն ազգային վատ նկարագիր, ուզում են պահպանել այդ նկարագիրը եւ զարգացման ուղիով են ընթանում», եզրահանգեց նա: Ըստ պրն Հակոբյանի` մեծ պետություններին ապավինելով ենթարկվում ենք նրանց առաջադրած պայմաններին. «Ո՞վ չգիտե, որ իրենց «նվիրած» յուրաքանչյուր վարկին այդ երկրներն առնվազն 10 պայման են կցում»:

Սոցիալիստամետ ուժերն ու իրենց խորհրդարանը համոզված են, որ «հասունացել է ժամանակը` հիպերկապիտալիստական ռեժիմը դեմոկրատական սոցիալիզմով փոխարինելու»: Թե իրականում որքանով է հասունացել այդ ժամանակը, ցույց կտա ինքը` ժամանակը: Այդուհանդերձ, սոցիալիստամետ ուժերի համախմբման փաստն ինքնին դրական երեւույթ էր պառակտումներով, մասնատումներով ու երկփեղկումներով հագեցած մեր ներքաղաքական դաշտում:

Վերջին անցուդարձերի վերաբերյալ իրենց բազմաբնույթ տեսակետները եւս նրանք թվարկեցին: Մասնավորապես նշեցին, որ չեն արդարացնում «Միասնություն» դաշինքի գործողությունները, չեն բացառում արտահերթ նախագահական ընտրությունները, դեմ են էներգետիկ բաշխիչ ցանցերի սեփականաշնորհմանը` որպես ռազմավարական կարեւոր օբյեկտի եւ այլն:

ԱՆՈՒՇ ԲԱԲԱՅԱՆ

Սկզբունքային ո՞ր հարցի շուրջ են մարտնչում իշխանության թեւերը

Սկիզբը էջ 1

Այդ տարիներին, երբ երկրում միայն մի տեսակետ կար, ոչ ոք չէր էլ մտածում, թե իշխանության որ օղակի լիազորություններն են մյուսին գերակշռում` բոլորը գործում էին միեւնույն դաշտում: Հիշյալ ժամանակաշրջանում կպատկերացնեի՞ք այնպիսի մի դեպք, երբ ՀՀ նախագահը մտադրվեր կալանավորել որեւէ պատգամավորի, եւ առավոտ կանուխ ՀՀ գլխավոր դատախազը միջնորդությամբ չներկայանար խորհրդարան, եւ վերջինս գրեթե միաձայն չվճռեր հանձնել զոհին: Իհարկե ոչ, որովհետեւ այն ժամանակ համայնքային օրենքներն էին գործում, ոչ թե թեկուզ անկատար Սահմանադրությունը: Ներկայումս պատկերը փոխվել է, եւ ՀՀ նախագահը հարկադրված է տառ առ տառ վերընթերցել Սահմանադրությամբ իրեն վերապահված լիազորությունները. «ՀՀ նախագահն ապահովում է (ընդգծումը մերն է) օրենսդիր, գործադիր եւ դատական իշխանությունների բնականոն գործունեությունը»:

Իհարկե, Ռոբերտ Քոչարյանը ներկայումս անկարող է ապահովել իշխանության բնականոն գործունեությունը, որովհետեւ ներքաղաքական պայքար ազդարարողները հենց գործադիր եւ օրենսդիր իշխանությունն իրենց ձեռքում պահողներն են, իսկ դատական իշխանությունն ամեն օր ծանրութեթեւ է անում արդարության կշեռքի նժարները: Նախագահից վճռականություն ակնկալողները նրան մղում են մի շարք գործողությունների, որոնք Սահմանադրությամբ վերապահված են նրան, բայց ներքաղաքական իրավիճակի լարվածությունը թուլացնելու առումով խոստումնալից չեն: Նախագահը կարող է արձակել ԱԺ-ն եւ նշանակել խորհրդարանական արտահերթ ընտրություններ: Բայց արդյոք նոր ընտրությունները քաղաքականապես հասուն ու գիտակից ուժերի ներկայություն կապահովե՞ն խորհրդարանում: ՀՀ նախագահը նշանակում եւ ազատում է վարչապետին, վարչապետի առաջարկությամբ նշանակում եւ ազատում է կառավարության անդամներին: Թվում է, երկմտելու պատճառ չկա` նախագահը պարզապես կազատի վարչապետին կամ կմերժի հաստատել վարչապետի առաջարկած նախարարական կազմը: Բայց Արամ Սարգսյանին վարչապետ նշանակելով` ենթադրվում էր, որ նա կայունության գրավական կլինի: Բացի այդ, բազմաթիվ մերժումներից հետո, ի վերջո վարչապետը կընդունի նախագահի առաջարկած նախարարական կազմը, բայց այդ դեպքում նախագահը գործ կունենա խորհրդարանական մեծամասնության, այսինքն` դարձյալ նույն ուժի հետ, որը պարզապես անվստահություն կհայտնի կառավարությանը: Կարող է դադարեցնել դատավորի լիազորությունները, բայց` միջնորդավորված: Այսինքն` այն ժամանակ, երբ վճռաբեկ դատարանում ստեղծված արդարադատության խորհուրդը հարցը կքննարկի եւ կներկայացնի ՀՀ նախագահի դատաստանին:

Վճռական լինելու համար Ռոբերտ Քոչարյանին մնում է իսկապես խախտել իր լիազորությունների սահմանը եւ անցնել անօրինական գործողությունների ճնշումների: Իհարկե, եթե նման դեպքում իշխանության մյուս օղակները ենթարկվեն նրա կարգադրություններին: Մեր երկրում երբեւէ օրենքի սկզբունքային կիրառում չի եղել եւ երբեւիցե հաստատված օրենքը միանշանակ չի մեկնաբանվել, ինչպես եղավ զինվորական հրամանագրի դեպքում: Ի վերջո, ո՞րն է այսօր հետեւողականորեն նախագահի լիազորությունների սահմանը ճեղքելու պատճառը: Մի՞թե սկզբունքայնությունը, այդ դեպքում «Միասնությունը» պետք է հրապարակավ բացատրություն տա, թե ինչո՞ւ է հրաժարվում իր իսկ բերած նախագահից: Պարտավոր է ժողովրդին պարզաբանել, թե ինչպե՞ս է պատկերացնում Հայաստանի կառավարումը նախագահի հեռանալուց հետո, որին այդպես ձգտում է, նաեւ` ո՞ւմ է տեսնում ապագա նախագահի դերում: Քանի որ իր ձեռքում են ե՛ւ գործադիր, ե՛ւ օրենսդիր իշխանության լծակները, պարտավոր է բացատրել, թե ինչո՞ւ է կազմալուծել իշխանության գործունեությունը եւ ե՞րբ է մտադիր իրականացնել իր նախընտրական ծրագիրը, որից չհրաժարվելու մի քանի խոստում է տվել հոկտեմբերի 27-ից հետո:

Ուրախ կլինեինք, եթե իշխանության թեւերն այդօրինակ նախանձախնդրությամբ միմյանց դեմ պայքարեին սկզբունքային հարցերում եւ վեր հանեին այն խոչընդոտները, որոնք արգելակում են այս երկրի զարգացումը եւ վտանգում ժողովրդի գոյությունը: Սակայն, նրանց արածն ընդամենը «սիրում եմ-չեմ սիրում» խնդիր է, որն իրենցից բացի, այս հանրապետությունում ուրիշ ոչ ոքի չի հետաքրքրում: Հասարակ ժողովրդի վերաբերմունքը նրանց բոլորին միանշանակ բացասական է, նա իր օրահացն է ուզում: Ներկայումս դրված է Սահմանադրության մեջ փոփոխություններ կատարելու հարցը, սակայն Հայաստանի ներիշխանական լարված պայքարի շրջանում նման քայլ ձեռնարկելը կնշանակի ոչ թե սկզբունքայնություն դրսեւորել, այլ` հիմնական օրենքը վերածել մեկ այլ ուժի ձգտումներին ու ցանկություններին համապատասխան:

Բանավիճային

Ահա Կովկասն իմ ոտքի տակ...

Այսօր, երբ քաղաքական որոշ ուժերի եւ հասարակության լայն խավերի կողմից նորից օրակարգի վրա է հայտնվել Հայաստանի Ռուսաստանի հետ վերամիավորվելու հարցը, բանավիճային կարգով ստորեւ լույս տեսնող հոդվածն արտահայտում է հակադիր կեցվածք: Խիստ վերապահումներով հրապարակելով հոդվածը, ակնկալում ենք լուրջ եւ հիմնավոր արձագանքներ: Վերջում մեր տեսակետը:

Հայաստանը նոր դարաշրջան է մտնում իր անմիջական սահմաններում ռազմական գործողությունների բացակայության պայմաններում: Սակայն ոչ շատ հեռու՝ Չեչնիայում, մոլեգնում է մի դաժան պատերազմ, որի նշանակությունը չի սահմանափակվում միայն ներռուսաստանյան չափանիշներով, այլ մտել է մի փուլ, երբ այդ փոքր հողակտորի շուրջ բացահայտորեն բախվում են աշխարհաքաղաքական խոշոր շահեր ու հետաքրքրություններ: Այդ հակամարտության քաղաքական արձագանքներն, անկասկած, մեզ կհասնեն ավելի ուշ: Առայժմ դրանք սահմանափակվում են տարբեր մակարդակների փոխադարձ դիվանագիտական հարձակումներով: Պարզ է, որ ստեղծված պարագայում Հայաստանը չի կարող խուսափել հակամարտության նկատմամբ իր վերաբերմունքն այս կամ այն կերպ արտահայտելու՝ անչափ ծանր ու պատասխանատու խնդրից: Ավելին, ակնհայտ է, որ վաղ թե ուշ իր վրա կզգա նաեւ այդ պատերազմին հաջորդած քաղաքական իրողությունների ազդեցությունը:

Առաջին հայացքից թվում է, թե այդ հակամարտության ուսումնասիրության մեջ խորասուզվելն անիմաստ զբաղմունք է: Եվ, իսկապես, դա այդպես էլ կլիներ, եթե հակամարտության ելքն ուղղակիորեն չշոշափեր նաեւ Հայաստանի պետական շահերը, թեկուզ եւ այն պարզ պատճառով, որ կողմերից մեկը՝ Ռուսաստանը, համարվում է Հայաստանի ամենամերձավոր ռազմավարական դաշնակիցը, իսկ այս պարագայում չեչենական խնդիրը խոչընդոտում է դաշնակիցների կապերի հետագա խորացմանն ու զարգացմանը: Միեւնույն ժամանակ, Հայաստանում այդ պատերազմի նկատմամբ ձեւավորված հասարակական կարծիքը, ընդհանուր առմամբ, տալիս է հայ ժողովրդի քաղաքական մտքի բնութագիրը եւ նրա աշխարհաքաղաքական ըմբռնումների ու թերըմբռնումների ուղղակի արդյունքն է: Պատկերն ավելի խճճված է դառնում, երբ հաշվի ենք առնում, որ Հայաստանի իշխանությունները տարիներ ի վեր Ռուսաստանի հետ անվերապահ բարեկամության դրույթը դարձրել են Հայաստանի արտաքին, ինչո՞ւ չէ, նաեւ ներքին քաղաքականության միակ հիմնաքարը՝ դրա վրա կառուցելով քաղաքական ու ռազմաստրատեգիական հեռանկարային ծրագրեր:

Դեռեւս 1996 թ. դիվանագիտական աղբյուրներից տեղեկություններ էին ստացվում, որ Ռուսաստանի ղեկավարությունը փոխելու է երկրի ռազմաքաղաքական հայեցակարգը: Նորը պետք է հիմնված լիներ աշխարհի բազմաբեւեռ քաղաքական կառուցվածքի վրա, ինչը պաշտոնապես հայտարարվեց 1999 թ. վերջին: Այս դրույթի տրամաբանությունը ենթադրում էր, որ Ռուսաստանը պետք է սկսեր իրականացնել լուրջ ծավալապաշտական ծրագրեր՝ ձգտելով ետ բերել իր նախկին ազդեցության շրջանները: Միարժեք է, որ որեւէ այլ բնագավառում, հատկապես տնտեսության ոլորտում, այդ երկիրն անկարող է լուրջ մրցակցության մեջ մտնել իր մրցակիցների հետ: Ուստի մրցակցության ձեռնոց պիտի նետվեր ավելի շուտ ռազմաքաղաքական բնագավառում: Ռուսաստանի համար ծավալման կենսական ուղղություններից մեկն էլ, անշուշտ, պետք է Կովկասը դառնար, իսկ այդ ուղղությամբ թե՛ քաղաքական, թե՛ հոգեբանական առումով հենարանի կամ օժանդակողի պատրաստի հումք կարող էր լինել առաջին հերթին Հայաստանը: 1996 թ. ընտրությունների արդյունքները կեղծելուց հետո սասանված էր երկրի քաղաքական կայունությունը, ու շատերի համար քաղաքական համակարգի զարգացման հույսերը մարեցին, պետական կաշառակերությունը, թալանը գնալով ահագնանում էին ու երկանքի պես աղում ժողովրդին, ահռելի չափերի էր հասել արտագաղթը: Արտաքին քաղաքականության բնագավառում երկիրն իր երկու հարեւանների՝ Ադրբեջանի ու Թուրքիայի հետ չլուծված արմատական խնդիրներ ունի:

Ներքաղաքական անմխիթար վիճակն էլ աստիճանաբար սկսեց որոշիչ դեր խաղալ արտաքին քաղաքականության ուղղությունը որոշելու մեջ: Իր ժողովրդի արհամարհանքը, միջազգային մեկուսացումը ճեղքելու համար Լ. Տեր-Պետրոսյանը, ոտնահարելով մինչ այդ որդեգրած ու շատ թե քիչ հաջող իրականացվող հավասարակշիռ քաղաքականության սկզբունքը, գնաց Ռուսաստանի հետ հարաբերությունների համակողմանի մերձեցման ու խորացման ճանապարհով, որով եւ մի նոր ուղղության սկիզբ դրվեց: Եվ ահա, 1997 թ. օգոստոսի 29-ին Հայաստանի ու Ռուսաստանի միջեւ կնքվեց այսպես կոչված «մեծ» ռազմաքաղաքական համաձայնագիրը, որին, ի դեպ, պետք է նշել, իշխանություններից զատ, անվերապահ դրական գնահատական տվեց նաեւ քաղաքական գործիչների ու կազմակերպությունների գերակշիռ մասը: Դա ամոթալի ու խայտառակ մի երեւույթ էր հայ ժողովրդի նորագույն պատմության մեջ, մի ամբողջ ազգի քաղաքական մտքի կաղապարվածության բացահայտ նմուշ: Այսօր արդեն պահն այնպիսին է, որ ստիպված ենք մի կողմ դնել ամեն տեսակ ամոթխածություն, թեեւ կարեւոր է նաեւ պատմության համար անուններ տալը: Որ այդ դիրքորոշումը հարազատ էր կոմունիստամետ ուժերին (կոմունիստներ, զանազան սոցիալիստներ, Դեմոկրատական կուսակցություն, ԳԻԱՐՔԻՄ եւ այլն), ինքնին հասկանալի է: Համաձայնագիրն ավելի էր ամրացնում վերոհիշյալ ուժերի եւ Ռուսաստանի միջեւ եղած կապը, որը ծնել ու սնել է նրանց: Անհասկանալի էր իրենց անկախամետ համարող ուժերի դիրքորոշումը (ԱԻՄ, ԱԺՄ, Հանրապետական կուսակցություն, ՀՌԱԿ եւ այլն): Հասկանալի է նաեւ Դաշնակցության դիրքորոշումը, եթե հաշվի առնենք, որ այդ կուսակցությունն իր հնամաշ հեղափոխական գաղափարախոսությամբ երբեք էլ, հատկապես ղարաբաղյան շարժման ժամանակ, աչքի չի ընկել հայոց անկախ պետականության հաստատմանն օժանդակելու ձգտմամբ: Չհաշված թեկուզ, թե 1988–90 թթ. կուսակցությունը Հայաստանի ԽՍՀՄ-ի կազմից դուրս գալու մասին ինչ հայտարարություններ էր անում:

Ստորագրված համաձայնագրի միակ գործնական արդյունքը Հայաստանում ռուսական զորքերի առկայության իրավունքի ամրապնդումն էր, որով Հայաստանը, փաստորեն, իր տարածքից ռուսական զենքն ուղղեց դեպի հարեւանները եւ ընդունեց ռուսական սահմանագլխի պահապանի դերը՝ ստանձնելով ծանր պարտավորություններ եւ կորցնելով շատ ու շատ իրավունքներ, շահեր ու հնարավորություններ: Պարզ է, որ այդ սահմանն անցնում է ոչ միայն Հայաստանի ֆիզիկական սահմանով, այլեւ խոշոր ռազմաքաղաքական միավորումների ու տերությունների (մասնավորապես ՆԱՏՕ-ի) շահերի շփման գծով:

Այդ ընթացքում Արեւմուտքը մոռացել էր այն ակնկալիքները, որոնք ուներ Հայաստանն իրենից՝ օժանդակել ստեղծելու ժողովրդավարական ավանդույթներ, թե՛ հասարակական կյանքի, թե՛ տնտեսության հետագա զարգացման հիմքեր: Եվ երբ Արեւմուտքը Հայաստանում գործող միջազգային կազմակերպությունների հովանավորությամբ զբաղված էր ուղեղների կամ դրանց աշխատանքի արտահանմամբ, մանր-մունր միջազգային ու տեղական կաշառակերների ախորժակին հագուրդ տալով՝ Հայաստանի արտաքին քաղաքականությունը կտրուկ թեքում էր առնում: Երբ ՆԱՏՕ-ի գլխավոր քարտուղարը 1998 թ. այցելեց Հայաստան, կարողացավ միայն արձանագրել, որ Արեւմուտքի ու Հայաստանի միջեւ ռազմաքաղաքական անջրպետը վերջնականապես անանցանելի է դարձել: Հայ ժողովուրդն ամբողջությամբ կորցրել էր հավատն արեւմտյան հիմնարար արժեքների նկատմամբ, ու արեւմտամետ ձգտումներն իրենց տեղը զիջել էին ռուսամետությանն ու կոմունիստամետությանը:

Հայաստանում արագորեն սկսեց ձեւավորվել ու հասարակությանն իր ազդեցության տակ առնել ռուսական հինգերորդ շարասյունը: Պետական մարմիններում շարասյան գործիչների, կողմնակիցների ու հարողների պակաս չէր զգացվում: Անուններ տալն իսկ անիմաստ է: Դրանց մեծ ու ազդեցիկ ստվար խումբ կար հատկապես պաշտպանության հետ կապված կառույցներում: Նրանց շարքերում շատ կան թե կրթությամբ, թե մտածելակերպով ռուսական բանակի սպաներ: Այդ մարդկանցից շատերի համար ռուսամետությունը պայմանավորված է նաեւ Հայաստանի բանակի իրական վիճակի գիտակցությամբ:

Քաղաքական կազմակերպությունների շրջանում, ինչպես միշտ, աշխույժ գործունեություն էր ծավալել Աշոտ Մանուչարյանը: Շարասյան ամենակարեւոր գործերից էր Ռուսաստան-Բելառուս միությանն անդամակցելուն ուղղված աղմկոտ ստորագրահավաքը, որին անմնացորդ նվիրվել էր ու շարունակում է նույն ոգով գործել շարասյան մյուս ակտիվ անդամը՝ Աղասի Արշակյանը: Այս ինտենսիվ աշխատանքներն ընթանում էին Հայաստանի իշխանությունների կողքին, որոնց թե սահմանադրական ու պետական, թե բարոյական պարտքը պետք է լիներ պետության անվտանգության ու անկախության հիմնարար, բացարձակ արժեքների պաշտպանությունը: Երեւույթը խոսում է միայն մի բանի մասին, որ աղտոտվածությունն ու բարոյական անկումն այդ պետության մեջ արդեն այդ ժամանակ հասել էր գագաթնակետին:

Պետք է ասել, որ շատ դեպքերում ստորագրահավաքի նման միջոցառումների կարիքն իսկ չկար. հասարակության մեջ արդեն առանց այդ էլ շատ մեծ էր Ռուսաստանը որպես փրկության ափ տեսնող խավերի ու խմբերի թիվը, որոնց մեջ իրենց կարեւոր տեղն ունեն տիտղոսավոր մտավորականները: Ընդհանրապես հայ քաղաքական գործիչները ձգտում են չնեղացնել տիտղոսավոր մտավորականներին՝ համարելով նրանց ժողովրդի խիղճը կրողներ ու նրանց մեջ որոշակի ներուժ տեսնելով: Սակայն դառը փորձը ցույց է տալիս, հայ բարձրաստիճան մտավորականությունը քաղաքականապես ամուլ է, անհեռատես եւ երկչոտ ու երբեք էլ (չնչին բացառությամբ) բարձր արժեքների կրող չի եղել: Ավելին՝ որպես կանոն, բռնում է հետադիմական ուժերի կողմը եւ իրավիճակի փոփոխության առաջին իսկ պահին կարող է անցնել մեկ այլ ճամբար: Այսօր հայ բարձրաստիճան մտավորականը գովաբանում է Խորհրդային Միությունը, կոմունիստական «դրախտը», թքում է անկախության հիմնարար արժեքի վրա, նետվում է Ռուսաստանի գիրկը...

Կարճ ժամանակ անց ռազմաքաղաքական տիպական համաձայնագիր կնքվեց նաեւ Ադրբեջանի եւ Ռուսաստանի միջեւ, ինչն առանց հապաղման առաջ բերեց հայ ժողովրդի հիվանդագին խանդը, բայց որը հետագա բարդություններ չունեցավ ու մարեց հայ ժողովրդի վրա բազմաթիվ անգամ փորձարկված մի պարզ հնարքից հետո: Ռուսաստանի դեսպանը հայ ժողովրդի ու Հայաստանի նկատմամբ սեր ու հարգանք ճառագող հեռուստատեսային մի քանի մեղրածոր հարցազրույցներ տվեց: Ինչպես լինում է առհասարակ, այս դեպքում եւս խանդի հերթական նոպային հետեւեց ավելի կրքոտ սեր: Դա անմնացորդ սեր էր եւ է Հայաստանի կողմից, եւ սառն ու հեռատես քաղաքական հաշվարկ՝ Ռուսաստանի կողմից: Ու այս ամենը կատարվում էր հավակնոտության մեջ մրցակից չունեցող հայ քաղաքական ու պետական գործիչների կողքին, նրանց լուռ համաձայնությամբ, իսկ շատ դեպքերում՝ նաեւ օժանդակությամբ:

Եվ ահա թե ինչու չեչենական պատերազմի նկատմամբ հայ ժողովրդի վերաբերմունքը պատահական չէ, ու պետք է խոստովանել, որ այն մշակելու ուղղությամբ, հետահար ու նպատակասլաց աշխատանքն իր արդյունքը տվել էր: Հակամարտության նկատմամբ հասարակական կարծիքի մշակումը Հայաստանում սկսվել է վաղուց՝ Ռուսաստանի չեչենական երկրորդ արշավանքից առաջ: Ռուսաստանի համար անհրաժեշտ էր Կովկասում իր հենարանի անվերապահ աջակցությունը: Եվ ահա, ռուսական ինչ-որ լրատվամիջոց հաղորդեց, թե չեչեն հրամանատարները հայտարարել են, որ Ռուսաստանի հետ հարցերը լուծելուց հետո դառնալու են Ղարաբաղին: Լուրը զարմանալի փութաջանությամբ սփռվեց Հայաստանի հեռուստատեսությամբ: Միեւնույն ժամանակ Հայաստանում ռուսական հինգերորդ շարասյան գործիչները դյուրահավատ ականջներին անընդհատ փսփսում էին չեչենական վտանգի հեքիաթն ու թե ինչպես ռուսական բանակը փրկեց Ղարաբաղը, ու այսպես շարունակ... Քարոզչական այս հնարքն ավելի քան արդյունավետ էր: Դրա մեջ ոսկերչական ճշմարտությամբ հաշվի էին առնված հայ ժողովրդի բարոյահոգեբանական, կամային ու քաղաքական բոլոր թուլությունները, մասնավորապես ժառանգական քաղաքական անհեռատեսությունը, հուզական վերաբերմունքը Ղարաբաղի խնդրի նկատմամբ եւ ոչ պակաս կույր ու հուզական ավանդական ռուսամետությունը: Շատ հեշտ մոռացվեց, որ ռուսական բանակն անհամեմատ ավելի շատ զենք թողել էր Ադրբեջանին: Մոռացության տրվեց իրենց իսկ ազգակից հարյուր հազարավոր մարդկանց հիրավի տիտանական աշխատանքն ու հերոսությունը: Ու կրկին հայ ժողովուրդը կամավոր հրաժարվեց իր իսկ հաղթանակից ու ինքն իրեն դրեց ստորադաս վիճակում: Արդյունքը լիակատար լինելու համար պետք էր նաեւ, որ չեչենական կողմն էլ ստանար համապատասխան քարոզչական չափաբաժինը: Ու պատերազմի սկզբում, ամենաթեժ կետերից, առավել խիստ արտահայտություններով հաղորդումներ սկսեցին տալ ռուսական հեռուստաընկերությունների հատկապես հայազգի թղթակիցները: Պարզից էլ պարզ էր, թե ինչ է կատարվում:

Ու այսօր Հայաստանում առկա է դեպի Կովկաս ու Անդրկովկաս Ռուսաստանի առաջխաղացմամբ խանդավառված, հարբած մի հասարակություն, որ հանուն ուրիշի շահերի, խաղալիք դարձած, չեչենական պատերազմի ցանկացած ելքի դեպքում էլ կհամալրի իրեն թշնամի ժողովուրդների շարքը եւս մեկով. կվաստակի Կովկասի ամենաազդեցիկ ժողովրդի արհամարհանքն ու թշնամանքը: Էլ չխոսենք միջազգային հանրության ներկայացուցիչների մասին: Ռուսամետությունը Հայաստանում բարձրացվել է պետական քաղաքականության աստիճանի՝ դրանով իսկ վերածվելով ռուսամոլության: Այս երեւույթն իր արմատներն է գցել նաեւ հայ ժողովրդի հոգեւոր ոլորտում, կրթության մեջ ու իր ճանապարհին անխնա ջարդուփշուր է անում ողջախոհության ու սթափ հաշվարկի ամեն մի աննշան դրսեւորում:

Ինչեւէ: Փորձենք պատկերացնել, թե ինչ պատմաքաղաքական իրավիճակում է գտնվում նման ձգտումներ ունեցող ու ուղենիշներ որդեգրած պետությունը, հասարակությունը, ժողովուրդը, եւ թե Կովկասը ոտքի տակ առնելուց հետո ինչ հետեւանքներ կարող է ունենալ ռուսական առաջխաղացումը դեպի տարածաշրջանի խորքը: Մինչ այդ նշենք մի քանի կարեւոր հանգամանքներ, որոնք պատմաքաղաքական դեպքերի վերլուծության, դրանցից եզրակացություններ անելու ավանդական անկարողության հետեւանք են եւ կարող են քաղաքական զարգացումներ կանխորոշել:

1. Ամենաամոթալի ու ողբերգական փաստը. հայ ժողովուրդը բարոյապես ու հոգեբանորեն այնպիսի վիճակում է, որ պատրաստ է կորցնելու իր անկախ պետականությունը: Այս թեզն ամրապնդված է անկանխակալ եւ ստույգ հետազոտությունների արդյունքներով, որոնց մասին գրվել ու ասվել է բազմաթիվ անգամ:

2. Հայ ժողովուրդն իր փրկությունը նորից որոնում է Ռուսաստանում:

3. Հայաստանն օտար ուժերի՝ տվյալ դեպքում Ռուսաստանի համար հենակետ է տարածաշրջանում: Անդրկովկասում միայն Հայաստանն է իր տարածքը տրամադրել ռուսական զորքերին: Սա, ժողովրդական լեզվով ասած, հարեւանի վրա «տղա բերելու» քաղաքականություն է, որը, բնականաբար, հարեւանների մեջ առաջ է բերում անթեղված վրեժխնդրության զգացում, ինչն ավանդաբար ժայթքում է Հայաստանի համար ամենանեղ իրավիճակներում ու ընդունում է ֆիզիկական հաշվեհարդարի ձեւ: Օրինակները բազմաթիվ են:

4. Հայաստանի ձգտումներն ու քաղաքական նկրտումները հակոտնյա են հարեւան երկրների շահերին, տարածաշրջանային համագործակցությանը: Հայաստանը տարածաշրջանի միակ երկիրն է, որը փաստորեն չի ընդունում միջազգայնորեն ընդունված սահմանները: Հայաստանի պատմական ձգտումը դեպի Ռուսաստան, վերջինիս միջոցով հարեւանների հետ հաշիվ մաքրելու քաղաքականությունն ուղղակիորեն հակադրվում է Վրաստանի ու Ադրբեջանի հասուն, անկախ քաղաքականություն վարելու գծին, ու Հայաստանն այսօր անկախ է առաջին հերթին իր այդ երկու հարեւանների հավասարակշռված քաղաքականության եւ այն բանի շնորհիվ, որ Ռուսաստանի հետ ընդհանուր սահման չունի:

5. Հայաստանում կայացումից շատ հեռու են հասարակական ինստիտուտները, պետական կառույցները, չեն ձեւավորվել իշխանություններ կազմելու մեխանիզմները, ավելին՝ դրանք աստիճանաբար միջնադարյան չափանիշներ են ընդունում (զոքայություն, ժառանգականություն եւ այլն): Հայաստանում իրավական պետություն չի կայանում:

Ինչպես տեսնում ենք, Անդրկովկասում Ռուսաստանի ծավալապաշտական ձգտումներին երբեք հարեւաններից խանգարում են Վրաստանն ու Ադրբեջանը, իսկ Հայաստանի ու հայ ժողովրդի հոգին Ռուսաստանի ղեկավարության գրպանում է: Իսկ գրպանում ունեցածին որեւէ բան զիջելը կամ ընդառաջ գնալն անիմաստ է: Հանուն մեծ գաղափարների Ռուսաստանը միշտ պատրաստ է զիջելու իր դաշնակիցների շահերը, որի թարմ օրինակը Սերբիան է: Վրաստանի ու Ադրբեջանի հետ սակարկելու բազմաթիվ կետեր կան, մասնավորապես՝ Ղարաբաղը: Ու արդեն նման քաղաքականության որոշ նշույլներ նկատելի են: Եվ վերջապես, Ռուսաստանի (ինչպես նաեւ մյուս առաջատար երկրների) համար տարածաշրջանում խաղաղ գոյակցության գաղափարն ավելի թանկ է, քան մի հողակտորի՝ այս կամ այն ժողովրդին պատկանելը: Այստեղից էլ բխում է անդրկովկասյան երկրների միջեւ հավասարության նշան դնելու Ռուսաստանի կողմից կատարվելիք վերահաս քաղաքական քայլը: Պետք չէ մոռանալ, որ Ռուսաստանի ձեռքում են թե՛ Հայաստանի, թե՛ Ադրբեջանի հետ կնքած համաձայնագրերը:

Իսկ թե հայ ժողովուրդն ինչ քայլեր կձեռնարկի, գրեթե ճշգրտորեն կարելի է պատկերացնել՝ հաշվի առնելով անցյալի հարուստ փորձը: Նորից կխոնվեն ֆիդայական խմբերն ու կհնչեցնեն «Դեպի Ղարաբաղ» կոչը: Եվ նորից զոհեր ու զոհեր: Ու նորից տեղահանություն, [illegible], տարածքների կորուստ: Այստեղ «օգնության» կհասնի ամենափրկիչ Ռուսաստանն ու «կփրկի» հայերի արյան գնով պահված հողերը: Կխաղաղվեն բոլորը: Կկրկնվի պատմական փուլը: Ռուս պոետը կգրի. «Ահա Կովկասն իմ ոտքի տակ...», իսկ հայ գրողը՝ «Օրհնվի էն սհաթը...»:

ԱՐԱՄ ՄԱՏԻԼՏԱՆ

ԱԶԳ

Ներգաղթը «կջահելացնի» Եվրոպան

ՄԱԿ-ի վերջին հետազոտություններից մեկի համաձայն, ներկա իրավիճակի, այսինքն բնական չնչին աճի միտումների պահպանման դեպքում 2050 թ. եվրոպացիների 47 տոկոսը կենսաթոշակառու կլինի: Ներգաղթի գծով Եվրոպան արդեն առաջատար է դարձել աշխարհամասերի մեջ, իսկ առաջիկայում օտարների ներհոսը կարող է էլ ավելի մեծանալ: «Իր ժողովրդագրական թուլության պատճառով ամբողջ Եվրոպան ներգաղթի հարցում հայտնվել է կախյալ վիճակում», հավաստում է ժողովրդագիր Ժան-Կլոդ Շենեն Ֆրանսիայի միջազգային հարաբերությունների ինստիտուտի վերջին ամենամյա զեկուցագրում: ՄԱԿ-ի փորձագետների կարծիքով, միայն զանգվածային ներգաղթը եվրոպացիներին հնարավորություն կտա առաջիկա տասնամյակներում չզգալ աշխատուժի զգալի պակասը: Ըստ նրանց հաշվարկների, մինչեւ 2025 թ. Եվրամիության պետություններն իրենց կարիքները հոգալու նպատակով ընդհանուր առմամբ պետք է ընդունեն 159 մլն մարդ:

Եվրահամայնքների վիճակագրական վարչության տվյալներով, այսօր Եվրամիության երկրների ամբողջ բնակչությունը 376,4 մլն է: 1999 թ. ԵՄ երկրների բնակչությունն ավելացել է մեկ միլիոնով, ըստ որում, աճի երեք քառորդը տեղի է ունեցել ներգաղթյալների հաշվին: Նույն թվականին բնակչության բնական աճը կազմեց 266 հազար, դա ամենափոքր ցուցանիշն է հետպատերազմյան ամբողջ ժամանակաշրջանում: Եթե ներգաղթը չլիներ, որոշ երկրների բնակչությունն անընդհատ կնվազեր: Խոսքը մասնավորապես Գերմանիայի, Իտալիայի, Շվեդիայի եւ Իսպանիայի մասին է: Ի դեպ, Իսպանիայում ծնելիության ցուցանիշը (1,07) աշխարհում ամենացածրն է:

Ծնելիության անկումը գրեթե ամենուրեք բացատրվում է միեւնույն պատճառներով. կանայք հիմա ավելի երկար են սովորում, մասնագիտական աշխատանքով զբաղվում, երեխա ուշ են ունենում եւ այլն: Բնական աճը հատկապես ցածր է այն երկրներում, որտեղ գրեթե բացակայում են երեխա ունենալու եւ միաժամանակ աշխատանքը շարունակելու պայմանները: Նման վիճակ է տիրում, օրինակ, Իտալիայում եւ Իսպանիայում: Իսպանիայի արհմիություններից մեկի գլխավոր քարտուղար Ալմուդա Ֆոնսեկան այն կարծիքին է, որ պետք է ոչ թե սահմանափակել կանանց աշխատանքային գործունեությունը, այլ ընդհակառակը՝ նրանց օգնել, որպեսզի միաժամանակ երեխա խնամեն եւ աշխատեն:

Սակայն, ինչպես իրավացիորեն նշում է «Էքսպրես» հանդեսը, լավագույն պայմաններն անգամ չեն կարող փոխել Եվրամիության երկրներում ներկայումս առկա միտումը, որն իտալացի հասարակագետ Ջուզեպե դե Ռիտան անվանում է «մշակութային համաճարակ»: Պատահական չէ, որ վերջին տարիներին հրապարակվող զեկուցագրերում, հետազոտություններում ու փաստաթղթերում ընդգծվում է առաջիկա տասնամյակներում Եվրոպայում ներգաղթյալների աշխատուժն առավել լայնորեն օգտագործելու անհրաժեշտությունը:

Վեստֆալիայի (Գերմանիա) տնտեսագիտական հետազոտությունների ինստիտուտի 1997 թ. հրապարակած տվյալները վկայում են, որ Գերմանիայում բնակվող շուրջ 7,3 մլն օտարերկրացիներն ընդհանուր առմամբ երկրին հնարավորություն են տալիս տնտեսել 20-35 մլրդ մարկ, մասնավորապես՝ կենսաթոշակային ֆոնդին նրանց կատարած մուծումների հաշվին, որոնք գերազանցում են գործազրկության նպաստների կամ սոցիալական օգնության տեսքով ներգաղթյալներին տրվող գումարներին: 1998 թ. հոկտեմբերին խորհրդարանական քննիչ հանձնախումբն իր հերթին ընդգծեց, որ ներգաղթյալները «ջահելացնում» եւ առավել դինամիկ են դարձնում Գերմանիայի բնակչությունը:

Ամիսներ տեւած բուռն վիճաբանություններից հետո 1999 թ. դեկտեմբերին Իտալիայի խորհրդարանն ի վերջո ընդունեց ներգաղթի նոր օրենք, որն ընդլայնում է ներգաղթյալների իրավունքները եւ քաղաքացիություն ստանալու հնարավորություն ընձեռում երկրում առնվազն երկու տարի բնակված օտարականներին: Աշխատանքի եւ սոցիալական հարցերի նախարար Սալվատորե Պիմենտալը վերջերս տված մի հարցազրույցում բնական եւ օրինաչափ համարեց այն երեւույթը, որ Երրորդ աշխարհի բյուրավոր ներկայացուցիչներ գալիս են Իտալիայում աշխատելու:

Բայց նրա ընդդիմախոսներն ավելի շատ են, քան համախոհները: Եվրոպացի քաղաքական գործիչների մեծ մասը նույնիսկ առաջարկում է ուժեղացնել սահմանների վերահսկողությունը: Բանավեճն իրականում ծավալվել է լոկ փորձագետների նեղ շրջանակում: Այնպես որ, վերջնական որոշման ընդունման համար տարիներ են հարկավոր:

Օտարերկրացիների զանգվածային ներհոսի հեռանկարը, բնականաբար, օրախնդիր է դարձնում տարբեր մշակույթների գոյակցության ու ներդաշնակեցման հարցը, որը եվրոպացիները փորձում են լուծել տարբեր ձեւերով: Օրինակ, Մեծ Բրիտանիայում գտնում են, որ մշակութային փոխներթափանցումն անհնար է կարգավորել օրենքներով, ուստի նախապատվությունը տալիս են «համայնք» հասկացությանը: Վերջինս հիմնված է էթնիկական կամ աշխարհագրական ծագման վրա: Տվյալ դեպքում հարգվում է համայնքների տարբերության իրավունքը, բայց առկա է մեկուսացման կամ «գետտոյացման» վտանգ: Ֆրանսիայում, ընդհակառակը, շատ ուժեղ են մշակութային միասնականացման եւ օտարների ձուլման միտումները: Այնտեղ օտարները պարտավոր են դառնալ ֆրանսիացի՝ ֆրանսիական մշակույթն ընդունելու պայմանով: Ինչ վերաբերում է Գերմանիային, ընդհուպ մինչեւ անցյալ տարի օտարերկրացիների համար գրեթե անհնար էր քաղաքացիություն ստանալը: Արյան իրավունքի փոխարեն հողի իրավունքի հաստատագրումն էական զարգացում նշանավորեց այդ երկրում՝ Գերմանիան դարձնելով հիրավի «ներգաղթի երկիր»: Ենթադրվում է, որ արդեն այս տարի քաղաքացիություն կշնորհվի կես միլիոն մարդու:

1999 թ. հոկտեմբերի կեսերին Ֆինլանդիայի Տամպերե քաղաքում կայացած վեհաժողովում Եվրամիության պետություններն առաջին համատեղ քայլը կատարեցին ներգաղթի ասպարեզում՝ ընդունելով մի փաստաթուղթ, որտեղ խոսվում է «Եվրամիությունում օտարականների հասարակական պայմանները քննարկելու» անհրաժեշտության մասին: Այդուհանդերձ, դեռ երկար ժամանակ կպահանջվի մինչեւ միասնական քաղաքականության մշակումը:

Աշխարհի որոշ երկրներ՝ ԱՄՆ-ը, Կանադան եւ Ավստրալիան, վաղուց կարգավորել են ներգաղթի հարցը եւ գրկաբաց ընդունում են այն մասնագետներին, որոնք նպաստում են իրենց տնտեսական բարգավաճմանը:

Պատրաստեց
ՊԵՏՐՈՍ ՔԵՇԻՇՅԱՆԸ

Իրանը եւ Գերմանիան զարգացնելու են հարաբերությունները

ԹԵՀՐԱՆ, 9 ՄԱՐՏ, ՍՆԱՐՔ: Թեհրանում Իրանի եւ Գերմանիայի արտգործնախարարներ Քամալ Խարազին եւ Յոշկա Ֆիշերը հայտարարել են երկու երկրների հարաբերությունների զարգացման եւ բարելավման պատրաստակամության մասին: Հանդես գալով համատեղ մամուլի ասուլիսում՝ նախարարները չեն քննարկել Բեռլինում Իրանից քուրդ տարագիրների սպանությանը իրանական բարձրաստիճան պաշտոնյաների մեղսակցության առնչությամբ գերմանական դատարանի հայտարարության հետեւանքով Բեռլինի եւ Թեհրանի միջեւ ծագած լարվածության հարցը: Սպասվում է, որ Իրանի նախագահն այս գարնանը կայցելի Գերմանիա:

Բրիտանացիների համար Ադրբեջանում «բիզնես չկա»

ԲԱՔՈՒ, 9 ՄԱՐՏ, ՍՆԱՐՔ: Բրիտանական ընկերություններն ադրբեջանական շուկայում վերջին ժամանակներս նվազեցնում են իրենց գործունեությունը, քանի որ այնտեղ, ինչպես արտահայտվել է Ադրբեջանում Մեծ Բրիտանիայի դեսպան Ռոջեր Թոմասը, «չկա բիզնես»: Դեսպանի խոսքերով, բարձր հարկերը, բյուրոկրատիան, սեփականության անպաշտպանությունը, օրենքների անորոշությունը, դատարանների կախյալ վիճակը, չնախատեսված ծախսերի երեւան գալը խնդիրներ են, որոնց հետ Ադրբեջանում մշտապես բախվում են նավթային հատվածից դուրս աշխատող ձեռնարկատերերը:

ԱՄՆ

Նախագահի պաշտոնի հիմնական թեկնածուներն են Ալբերտ Գորը եւ Ջորջ Բուշ կրտսերը

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 9 ՄԱՐՏ, ՍՆԱՐՔ: ԱՄՆ-ում որոշվել են Հանրապետական եւ դեմոկրատական կուսակցությունների կողմից առաջադրվող նախագահի պաշտոնի հիմնական թեկնածուները: Նախատեսվում է, որ կայանալիք նախագահական ընտրություններում դեմոկրատներին կներկայացնի ԱՄՆ ներկա փոխնախագահ Ալբերտ Գորը, իսկ հանրապետականներին՝ Տեխասի նահանգապետ Ջորջ Բուշ կրտսերը: Վերջիններս հաղթանակել են միանգամից 16 նահանգներում մարտի 7-ին տեղի ունեցած փրայմերիզի արդյունքներով: Նախնական ընտրություններում Ալբերտ Գորի հիմնական հակառակորդը՝ սենատոր Բիլ Բրեդլին արդեն պատրաստվում է հայտարարել պայքարից դուրս գալու մասին: Նախօրեին լրագրողների հետ զրույցի ժամանակ նա իրեն պարտված է ճանաչել՝ հասկանալ տալով, որ իր ընտրողներին կոչ կանի կայանալիք ընտրություններում պաշտպանելու Ալբերտ Գորին: Ջորջ Բուշի հակառակորդ սենատոր Ջոն Մակքեյնը

դեռեւս վերջնական որոշում չի կայացրել նախագահական ընտրարշավին իր հետագա մասնակցության նպատակահարմարության առնչությամբ: Մարտի 7-ին տեղի ունեցած նախնական ընտրությունների արդյունքներով նա հաջողության է հասել միայն 4 նահանգներում: Այդ առնչությամբ նրա զինակիցներից շատերը խորհուրդ են տալիս հանել իր թեկնածությունը Ջորջ Բուշի օգտին:

ԱՄՆ-ը չի աջակցում Պուտինին, այլ գնահատում է նրա արժանիքները

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 9 ՄԱՐՏ, ՍՆԱՐՔ: ԱՄՆ պետքարտուղար Մադլեն Օլբրայթը հայտարարել է, որ ամերիկյան քաղաքագետները չպետք է որեւէ մեկի կողմը բռնեն «պատմական ընտրարշավի» շեմին գտնվող Ռուսաստանի նախընտրական քաղաքականությունում: Կարծիք կա այն մասին, որ Քլինթոնի վարչությունը արդեն պաշտպանել է Վլադիմիր Պուտինի թեկնածությունը եւ դրա համար հրաժարվում է Ռուսաստանի հասցեին քննադատությունից, բայց դա այդպես չէ, գրում է պետքարտուղարը «Վաշինգտոն փոստ»-ում տպագրված հոդվածում:

«Ամերիկյան պաշտոնական անձերը, սկսած նախագահ Բիլ Քլինթոնից, Վլադիմիր Պուտինին բնութագրում են որպես ընդունակ, եռանդուն, սրտաբաց եւ անմիջական առաջնորդի եւ դրական են գնահատում տնտեսական բարեփոխությունները, օրինականությունը եւ վերահսկողությունը ստառագինությունների վրա: Սա ուղղակի փաստերի հավաստում է, այլ ոչ թե «աջակցություն», հաղորդում է Օլբրայթը:

ԲԱԼԿԱՆՆԵՐ

Կոսովոյի ճգնաժամը կարող է ընդլայնվել

Կոսովոյում ՆԱՏՕ-ի խաղաղարար ուժերի տեղաբաշխումից ի վեր առաջին անգամ վտանգ է ծագել, որ սերբալբանական հակամարտությունը կարող է դուրս գալ այդ՝ վարչական տարածքի սահմաններից: Մինչ միջազգային հանրությունն ուշ-ուշով հետեւում է վերջին շաբաթներին սերբերի եւ ալբանացիների զանգվածային բախումների ասպարեզ դարձած Միտրովիցա քաղաքի իրադարձություններին, բավական լարված իրավիճակ է ստեղծվել Սերբիայի հարավում՝ Կոսովոյից ոչ հեռու ընկած մի հարթավայրում, որտեղ դեռ ապրում են 75 հազար հնաբնակ ալբանացիներ:

Բելգրադի իշխանությունները վերջերս սկսել են խոսել ալբանական մի նորահայտ զինված կազմակերպության՝ «Արեւելյան Կոսովոյի ազատագրության բանակի» մասին, դրան վերագրելով մի շարք մահափորձեր ու սպանություններ: Մասնավորապես, փետրվարի վերջին սերբ ոստիկանների վրա ձեռնարկված հարձակման հետեւանքով սպանվել է մեկ ոստիկան: Կոսովոյում ՄԱԿ-ի խաղաղարար ուժերը մտահոգված են Սերբիայի հարավում կարգի պահպանների թվի զգալի աճից:

Այդ մտահոգության հիմքում ընկած է մի ողբերգական նախադեպ: Անցյալ տարի Կոսովոյի ազատագրության բանակի գործողություններին վերջ դնելու նպատակով Բելգրադը էթնիկական զտում էր սկսել, որը հանգեցրել էր Կոսովոյից հարյուր հազարավոր ալբանացիների արտագաղթի, իսկ ավելի ուշ՝ ՆԱՏՕ-ի ուժերի կողմից Սերբիայի տարածքի ռմբակոծումների: Հարավսլավիայի նախագահ Սլոբոդան Միլոշեւիչը, որի քաղաքական երկարակեցությունը ֆրանսիական «Պուեն» հանդեսը փորձում է բացատրել ճգնաժամերի պարբերական հրահրմամբ, այս անգամ եւս կարող է դիմել հակամարտության կարգավորման վերոհիշյալ եղանակին: Հարավսլավիայում կայանալիք ընտրությունների նախօրեին Միլոշեւիչը կարող է նորահայտ ալբանական բանակի գործողությունները որպես պատրվակ օգտագործել Պրեսեւո, Մեդվեջա եւ Բույանովաց բնակավայրերից ալբանացիներին արտաքսելու համար իր համաքաղաքացիների ուշադրությունը շեղելով երկրի տնտեսական ծանր վիճակից: Այդ դեպքում ՆԱՏՕ-ն դժվար թե միջամտի, քանի որ Կոսովոյում տեղաբաշխված խաղաղապահ ուժերն իրավասու չեն նման միջամտություն իրականացնել մարզի տարածքից դուրս:

Գ. Ք.

ԱԶԳ

Մշակույթ

Հանրապետության վաստակավոր արտիստ Ռեմ Սարգսյանի անունը լավ հայտնի է թատերական հասարակայնությանը: Ավելի քան չորս տասնամյակ նա լիաբուռն ու նվիրումով, գեղեցիկ եւ հրայրքով նվիրվել է ճակատագրով իրեն վերապահված բնագավառին՝ թատրոնին:

Տոհմիկ վաղարշապատցիների առաջնեկը ծնվել է հանրապետության թատերական հարուստ ավանդներով հայտնի Լենինականում: Թատերասեր ծնողները իրենց հետ թատրոն էին տանում աշխույժ, աչքաբաց, պայծառ, հետաքրքրասեր ու հումորով մանչուկին: Խաղացվում էին Ա. Պարոնյանի «Ատամնաբույժն արեւելյան»-ը, Շիլլերի «Ավազակները»: Վերջինիս հանգով տասներեքամյա տղան մի պիես է գրում եւ բակի երեխաներով խաղում: Շուտով նա մասնակցում է թատրոնի ներկայացումների մասսայական տեսարաններին եւ պատասխանատվության բեռնով Սուրաթաղյան շարժման մասնակիցներից: Ռեմը հայտնագործեց շատերին, բայց առողջական վիճակը մնում էր նույնը, վիրահատվել էր ոտքը: Վստահե՞լ վիրաբույժի ձեռքերին: Այս հարցն օրեր ու գիշերներ հանգիստ չէր տալիս Ռեմին ու հայ ժողովրդին գրականությանն ու մշակույթին անվանի դեմքեր պարգեւած յոթ նշանավոր տոհմերի սերնդակից, նրա կյանքի ընկերուհուն՝ Լիզա Իսահակյանին: Վիրահատությունը Ռեմին վերադարձնում է ամենաթանկը՝ լսողությունը: Նա նոր ավյունով է նվիրվում սիրած գործին, ժողովրդական թատրոնները նրան ձեռքից ձեռք են խլում: Էջմիածնի թատրոնը ոտքի է կանգնեցնում՝ մեկ ամսում բեմադրելով Սումարոկովի «Ես, հարսնացուն եւ...» պիեսը: Ներկայացումը մրցանակ է շահում, ցուցադրվում է հեռուստատեսությամբ: Հաջորդ բեմադրությունը Էջմիածնում Գ. Տեր-Գրիգորյանի «Մեռնող Ֆլորան» ամրագրում է նախորդի հաջողությունը, ցուցադրվում հեռուստատեսությամբ: Ներկայացման ձեւավորողն էր անվանի ծաղրանկարիչ Սերգեյ Արուտչյանը, Կոծոծի դերով իր անդրանիկ քայլն է կատարում Երեւանի պարարվեստի ուսումնարանի սան, այսօր հանրահայտ Գոհար Տրդատյանը:

Մեծ սիրո եւ հավատի ասպետը

Ռեմ Սարգսյանի արվեստը

«Ծղոտե գլխարկը». ձախից աջ Կարո Խաչվանքյան, Ալիս Սիմոնյան, Եվա Մանվելյան

ցանի «Ռուզան» բեմադրության մեջ խաղում է առաջին դերը՝ Գուժկանը:

Սկսվում է Հայրենական մեծ պատերազմը, հայր եւ որդի՝ Բագրատ եւ Ռեմ Սարգսյանները մեկնում են ռազմաճակատ: Համալրելով Ռոստովի մոտ մարտնչող 9-րդ դիվիզիան, Ռեմը ստանում է առաջին մարտական մկրտությունը Կովկասյան տափաստանում: Մարիուպոլում կոնտուզիա է ստանում, ապաքինվում է, միանում 51-րդ բանակում մարտնչող զորամասերին: Ռեմին շնորհվում է «Խիզախության համար» մեդալ: Լրանում էր նրա տասնութ տարին, եւ անձնվեր զինվորն անցնելով Ղրիմով, հայտնվում է Օրջոնիկիձեի ռազմական ուսումնարանում՝ ռազմարվեստին տիրապետելու համար: Միաժամանակ Ռեմն այստեղ գեղարվեստական երեկոների նախաձեռնողն ու մասնակիցն էր:

Ավարտվում են մեծ պատերազմի սարսափները: 1946 թ. Ռեմը գալիս է Երեւան, ընդունվում է թատերական ինստիտուտ, դառնում հայ կինեմատոգրաֆի երախտավորներից Պատվական Բարխուդարյանի սանը: Ղեկավարի անժամանակ մահվանից հետո կուրսի ղեկավարությունը հանձնվում է Վարդան Աճեմյանին:

Ավարտելով ուսումը՝ Ռեմը աշխատում է Գորիսի պետական թատրոնում եւ բեմադրում Վոյնիչի «Բոռը»: Որոշ ժամանակ աշխատում է Կիրովականի թատրոնում: Այդ թատրոններում նա մարմնավորել է մի շարք հետաքրքիր դերակատարումներ՝ դատավորը Հ. Պարոնյանի «Պաղտասար աղբար» (ռեժիսոր՝ Հենրիկ Մալյան), Դավիթ Կոպերֆիլդը Դիկենսի համանուն ստեղծագործությունում: Վերջինը հարյուր օր խաղացվում է անընդմեջ: Սակայն պատերազմի չարիքը նրա համար չէր վերջացել, նա չէր լսում... Մի՞թե բախտի կապույտ թռչունը թեւածելու է անդարձ... Գիտեր, որ Մոսկվայի Փոքր թատրոնի հռչակավոր արտիստներից Ալեքսանդր Օստուժեւը չի լսել գրեթե ողջ բեմական կյանքում, սակայն տարիներ շարունակ խաղացել է իր Օթելլոն, Ուրիել Ակոստան: Բժիշկների պարտադրանքով պիտի անհույզ կյանք ապրի, նոր զբաղմունք գտնի:

Մի քանի տարի Ռեմ Սարգսյանն աշխատում է Հայաստանի ժողովրդական թատրոններում, բացում է Վեդիի (Ա. Զարուդնու «Ծիածանը»), Հոկտեմբերյանի (Սուրացանի «Ռուզան») թատրոնները վերոհիշյալ ներկայացումներով: Նա իր շուրջը համախմբում է տարբեր զբաղմունքի՝ գանձապահ, քարհատ, գործակատար, հեռագրավարուհի, կոշկակար, խառատ, կենսաքիմիկ, նավթաման, պահեստապետ եւ այլ աշխատանքի մարդկանց եւ թատերական արվեստին հաղորդակից անելով, գեղազարդում նրանց կյանքը, հայտնագործում նրանց չբացահայտված շնորհները: Վեդու ժողովրդական թատրոնում, որից նա գրեթե անբաժան մնաց, բեմադրում է հույն դրամատուրգ Սեւաստիկոպուլոսի «Մայր Մարուսն» (գլխավոր դերակատար՝ բուժքույր Ս. Եղիազարյան), որը ստուգատեսի օրերին բարձր գնահատվեց, մրցանակի արժանացավ, համարվեց ռեժիսորի անհատականության լուրջ հայտ, Ռուբեն Զարյանի կարծիքով մոսկովյան ՄԽԱՏ-ի բնույթի աշխատանք: Նույն թատրոնում Դավիթ Կոպերֆիլդով այցի ընկավ Խաչիկ Ստամբուլցյանը, հետագայում դարա-

Ռեմ Սարգսյանը որպես գլխավոր ռեժիսոր հրավիրվում է աշխատելու Լեւոն Քալանթարի անվան Կամոյի միջշրջանային պետական դրամատիկ թատրոնում: Այստեղ նա հաջողությամբ բեմադրում է Ալ. Շիրվանզադեի «Չար ոգին», Լ. Միքայելյանի «Վարազդատը», Կառլ Վիսլինգերի «Աստղից իջած մարդը»: Միաժամանակ ընդունում է Հրազդանի ժողթատրոնի հրավերը՝ բեմադրելով Շամխալովի «Սկեսուրը»: Այնուհետեւ նա Արտաշատի պետթատրոնի գլխավոր ռեժիսորն է, Երեւանի երաժշտական կոմեդիայի թատրոնում բեմադրում է Ռ. Հաջիբեկի «Մի քաղցրու էր ժպիտը» օպերետը, Պատանի հանդիսատեսի թատրոնում՝ Ե. Շվարցի «Ձյունե թագուհին» (ըստ Անդերսենի համանուն հեքիաթի) պիեսը: Բեմադրություններ է անում Հոկտեմբերյանի ժողթատրոնում (Սուրացանի «Ռուզան», Վ. Վաղարշյանի «Օղակում»): Արտաշատում նա իրականացնում է մի շարք հիշարժան բեմադրություններ՝ Պ. Պռոշյանի «Հացի խնդիրը», ինչն էլ հանդես է գալիս կաղ գզիրի անմոռաց դերակատարմամբ, ռուսական «Ալվան ծաղիկ» հեքիաթ-պիեսը, իսկ Գելմանի «Կոմկուսի նիստը» (ձեւավորող նկարիչ՝ Սաֆրոնով) իրադարձություն է դառնում արտաշատցիների կյանքում: Առաջնախաղին՝ առաջին գործողության պահին, ուժգին երկրաշարժն ընդհատում է ներկայացումը, բոլորը՝ հանդիսականները, դերակատարները դուրս են թռչում դահլիճից, բայց տեսնելով, որ ավերածություններ չկան ետ են գալիս, եւ դեռ քանի րոպե անց ներկայացումը շարունակվում է:

Ռեմ Սարգսյանն աշխատանքի է անցնում Հայաստանի հեռուստատեսությունում, հիմնադրում է «Հնարամիտների եւ սրամիտների ակումբը», իրականացնում է մի շարք բեմադրություններ արվեստի եւ տեխնիկայի նորագույն այդ բնագավառում՝ երկնագույն էկրանում, որոնք արժանանում են մամուլի բարձր գնահատականին: Հեռուստադիտողները նրան ճանաչեցին Վ. Եժովի «Երբ երկնում...» հայտնագործած ճշմարտության հայտարարումը:

Ռեմ Սարգսյանի ստեղծագործական գործունեության հետագա տարիները կապվում են Ստեփանակերտի պետական դրամատիկական թատրոնի հետ: Դեռեւս 1958 թ. նա այդ թատրոնում բեմադրում է «Անառակ որդին»: Այդ տարիներին Բաքվի հայկական թատրոնի դերասանների լավագույն մասը տեղափոխվել էր Ստեփանակերտ: Իր Օթելլոյով այստեղ ելույթներ էր ունենում Վահրամ Փափազյանը: 1974-76 թթ. նրա համար արդյունավետ աշխատանքի տարիներ էին, խաղացանկը հինգ նոր, բարձրարժեք ներկայացումներով հարստացնելու, Բաքու, Թբիլիսի, Երեւան հյուրախաղերի մեկնելու տարիներ: Բաքվի փառատոնում թատրոնը մրցանակ է շահում, ցուցադրվում հեռուստատեսությամբ, իսկ ռեժիսորական վաստակի մոտ ինքը՝ թատրոնի գլխավոր ռեժիսորն էր, որ հեռուստատեսային հնարավորությունների օգտագործմամբ, «կոճակների» սեղմումով հասնում էր բացառիկ արտահայտչականության: Ադրբեջանական հեռուստատեսությունը որոշում է ամեն օր կես ժամ հայերեն լեզվով Արցախին նվիրված հաղորդումներ տալ: Թատրոնը 50-ամյակի առթիվ արժանանում է «Պատվո նշան» շքանշանի, յոթ նշանավոր արտիստներ՝ ժողովրդականի, վաստակավորի, վաստակավոր գործչի կոչման են արժանանում: 80-ականներին Ռեմ Սարգսյանը Ստեփանակերտում բեմադրում է դասական վոդեւիլի ոգով գրված Ցագարելու վառ թատերային «Խանումա»-ն, Ջոն Պատրիկի հոգեբանական «Միսիս Սեւիջը», Ժ. Անանյանի «Բնակարանամուտ» կոմեդիան, Մեծ հայրենականին նվիրված Ա. Դուդարեւի «Շարքայինները» դրամատիկական բալլադը, Ա. Քալանթարյանի «Մովսես աղբերը», որը 1989 թ. խաղացվում է Հալեպում: Թատրոնին կից ստեղծում է ստուդիա, ապահովում վաղվա հերթափոխը: Ստուդիան գլխավորում էր այսօր նախագահի խորհրդական, ղարաբաղյան շարժման ղեկավարներից փոխգնդապետ, վաստակավոր արտիստուհի Ժաննա Գալստյանը:

Ցանկանք, որ մեծավառ փայլատակի նրա երազանքը, պայծառ լինի թատրոնի վաղվա օրը:

ԹԱՄԱՐ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

ՄԻՋԴՊՐՈՑԱԿԱՆ

«Թեքեյանցիներն» առաջին տեղում

Ուրախ եւ հնարամիտ երեխաների մրցույթ

Ո՞ւմ ծանոթ չէ շուրջ 35 տարի ընթացող հեռուստաեթերի ու հումորով հագեցած Ուրախների եւ հնարամիտների ակումբի (ՈւՀԱ) գործունեությունը: Հայաստանի թիմն էլ բազմիցս մասնակցել ու մասնակցում է շարունակաբար ընթացող մրցույթներին ու բազմաթիվ անգամներ կարողացել է դժվարին մրցապայքարում հաղթողի պատվանդանին հասնել: Թիմը թարմացնելու եւ նոր թիմեր հայտնաբերելու նպատակով Հայաստանի դպրոցներում կազմակերպվում են միջդասարանական, միջհամայնքային,

նաեւ հանրապետական փուլային մրցույթներ: Հենց այդպիսի մի մրցույթի՝ դպրոցական լիգայի առաջնությունում էլ պատվով հանդես եկավ Թեքեյանի անվան թիվ 92 կրթահամալիրի «Թեքեյանցիներ» թիմը:

Մալաթիա-Սեբաստիա համայնքի «Հայաստան» կինոթատրոնի սրահում «ասեղ գցելու տեղ չկար»: Մրցում էին համայնքի հինգ դպրոցների թիմերը (թիվ 91, Թեքեյանի անվան թիվ 92 կրթահամալիրը, թիվ 116, 174 եւ 176): Չորս ժամից ավելի տեւեց մրցույթը: Խստապահանջ ժյուրին երկու փուլով ընթացող մրցույթում ամենաբարձր գնահատականները տվեց «Թեքեյանցիներ» թիմին, որն էլ հավաքելով 72 միավոր, գրավեց առաջին տեղը եւ իրավունք ստացավ մասնակցելու հանրապետական փուլին:

«Թեքեյանցիներ» թիմի ղեկավարն է Ավետիս Չոբոյանը, օգնականներն են ուսուցչուհիներ Ասյա Մանուչարյանը, Նունե Աբրահամյանը եւ դպրոցի սան Արամ Այրումյանը (կոնսերվատորիայի ուսանող):

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

Գեւորգ Դոդոխյանն ու իր «Ծիծեռնակը»

Ծննդյան 170-ամյակի առթիվ

Լրացավ մանկագիր-բանաստեղծ, մանկավարժ Գեւորգ Դոդոխյանի ծննդյան 170-ամյակը:

Հայ գրականության մեջ կան գրողներ, որոնք ընթերցողին հայտնի են եզակի ստեղծագործությամբ: Հիշենք Սմբատ Շահազիզի «Երազը», Ատրպետի «Տժվժիկը», Ստեփան Լիսիցյանի «Աբու Հասանի մաշիկները», Վահան Միրաքյանի «Լալվարի որսը»:

Գեւորգ Դոդոխյանն էլ հիշվում է իր նշանավոր «Ծիծեռնակ» եւ «Մանուշակ» բանաստեղծություններով:

Եկեք վերհիշենք գարնան զարթոնքն ավետող «Մանուշակ» գողտրիկ բանաստեղծությունը, որը շատերին ծանոթ է դասագրքերից.

Կապույտ գլխով, կանաչ ոտով...

Համառոտակի ծանոթանանք Գեւորգ Դոդոխյանի կյանքին ու ստեղծագործությանը:

Դոդոխյանը ծնվել է 1830 թ. Սիմֆերոպոլից ոչ հեռու Գողենլո գյուղում: Սկզբում նա հայերեն եւ ռուսերեն է սովորել Սիմֆերոպոլի հայոց եկեղեցու տիրացուի մոտ: 1848 թ. ավարտել է Մոսկվայի Լազարյան ճեմարանը, ապա սովորել Պետերբուրգի գեղարվեստների ակադեմիայում: 1853-54 թթ. սովորել եւ ավարտել է Դորպատի համալսարանը: Այդ տարիներին էլ 24-ամյա Դոդոխյանը գրում է «Ծիծեռնակ» բանաստեղծությունը: Մի անգամ, 1854 թ. հունվարի 2-ին, փողոցում նա տեսնում է ռազմաճակատ մեկնող զինվորներին, որոնք քայլում էին թախիծ ու կարոտ արտահայտող երաժշտության հնչյունների տակ: Դոդոխյանը վերադառնում է տուն, եւ ինքն էլ կարոտով լցված գրում «Ծիծեռնակ» բանաստեղծությունը:

Դոդոխյանը գրել է բազմաթիվ բանաստեղծություններ, հոդվածներ, կատարել տասնյակ թարգմանություններ, մանավանդ որ նա տիրապետում էր ռուսերենին, ֆրանսերենին, իտալերենին ու վրացերենին: Նա գրել է Ղրիմի բարբառով եւ աշխարհաբար: 1939 թ. հետմահու հրատարակվեց Դոդոխյանի երկերի ժողովածուն: 1990 թ. «Արեւիկ» հրատարակչությամբ լույս տեսավ գրողի մանկական բանաստեղծությունների ժողովածուն՝ «Մանուշակ» խորագրով: Ժողովածուում «Ծիծեռնակից» ու «Մանուշակից» բացի տեղ գտան հեղինակի «Գարուն», «Մայրիկ», «Օրորոցի երգը» եւ մյուս գործերը, որոնցում բանաստեղծը երգում է բնության զարթոնքը, մայրական սերը, աշխատասիրությունը:

Գեւորգ Դոդոխյանը մահացավ 1908 թ. Սիմֆերոպոլում, 78 տարեկանում: Նրա անունը միշտ պիտի ապրի հայ ժողովրդի սրտում, քանի որ անմահ են բանաստեղծի՝ սերունդների շուրթին երգի փոխված «Ծիծեռնակի» կարոտաքաղց, հայրենաշունչ տողերը.

Ծիծեռնա՛կ, ծիծեռնա՛կ,
Դու՝ գարնան սիրուն թռչնակ...

ԻԶԱԲԵԼԱ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

ՕՐԱՑՈՒՅՑ

Մարտի 10

- 1721 թ. ծնվել է անգլիացի գրող Թոբայաս Սմոլետը, որի ստեղծագործական առաջին իսկ փորձերն արժանացան գրականագիտության եւ ընթերցողների բարեհաճ ուշադրությանը:
- 1735 թ. Ռուսաստանի եւ Իրանի միջեւ ստորագրվեց Գանձակի պայմանագիրը:
- 1844 թ. ծնվել է իսպանացի ջութակահար եւ կոմպոզիտոր Պաբլո դե Սարասատեն:
- 1892 թ. ծնվել է ֆրանսիացի կոմպոզիտոր Արթուր Օնեգերը:
- 1940 թ. մահացել է ռուս գրող Միխայիլ Բուլգակովը:
- 1820 թ. ծնվել է Մկրտիչ Խրիմյանը՝ Խրիմյան Հայրիկը:
- Այս օրը հին հայկական տոմարով Արեգ ամսվա Մուրց օրն է:

ՆԱԻՐԱ ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ

ԽԱՉԲԱՌ

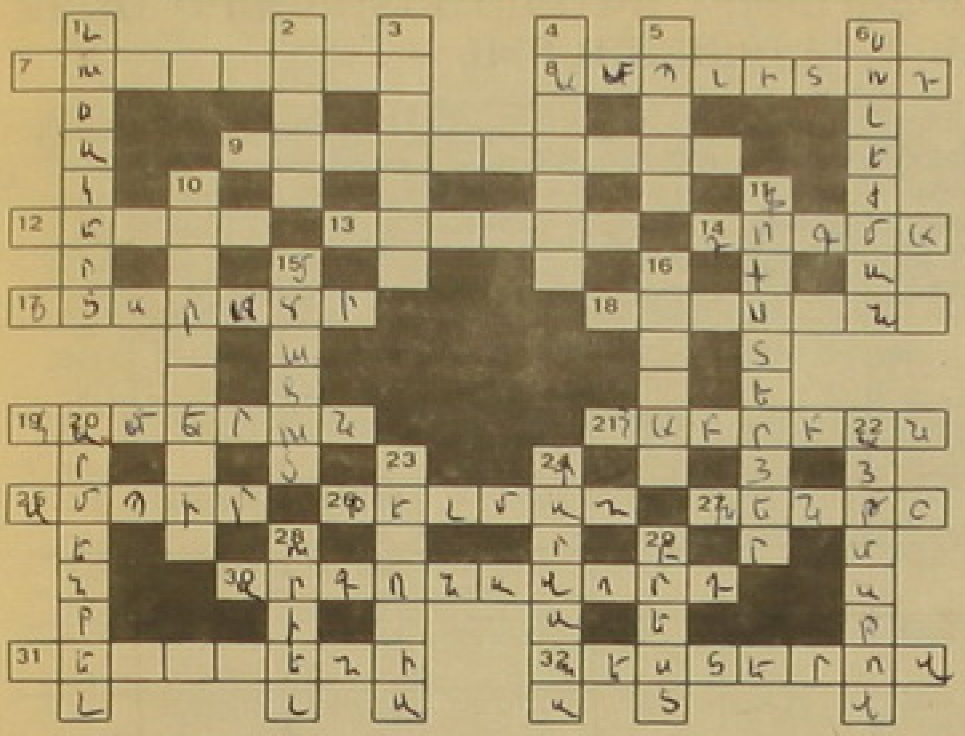

Ուղղահայաց 1. Հայաստանյան հավերի բուծարանի վայր: 2. Վիճակի տեսակ: 3. Ֆրանսիացի եգիպտագետ: 4. Ֆ. Դովլաթյանի «Ապրեցեք երկար» կինոնկարի գլխավոր հերոսը: 5. Հարինգազգիների ընտանիքի մանրաձուկ: 6. Դեմիրելի անունը: 10. Քսենոփոնի հայտնի երկը: 11. Որսորդական շան տեսակ: 15. Խորհրդածություն, մտքերի մեջ ընկնելը: 16. «Զուկին փոխարեն» վեպի հեղինակը: 20. Հայաստանում հեռախոսացանցը սեփականացրած հիմնարկություն: 22. «Բարդի իմ, կարմիր գլխաշորով» պատմվածքի հեղինակը: 23. Արևադարձային գեղազարդող մեծատերև բույս: 24. Լիճ Ջավախքում: 28. Գուցկովի «... Ակոստա» թատերգությունը: 29. Քաղաք Բելառուսում:

Հորիզոնական 7. Պատմական անվանումն այն տարածքի, որն այժմ ընկնում է Ուկրաինայի և Ռումինիայի սահմաններում: 8. Ճոճման տատանման թափ: 9. «Հայֆիլմի» բեմադրող նկարիչներից: 12. Կանացի անուն: 13. Գետ Հայաստանում: 14. Բոլոր ժամանակների ու պայմանների համար իբրև անառարկելի ճշմարտություն ընդունվող դրույթ: 17. Իրեն օտարի, անծանոթի նման պահող: 18. Ծառի ոստերից ու ծաղիկներից պատրաստված հյուսակ: 19. Հրաբխային զանգված Աֆրիկայում, որի գլխավոր գագաթը Ֆակո գործող կոնն է: 21. Ժողովրդական երգերի մեջ դիմացինին դիմելու արտահայտություն կամ ձև: 25. Ճարտարապետության մեջ գեղարվեստական հատուկ ձև: 26. Գերմանական բանվորական շարժման գործիչ: 27. Րաֆֆու ստեղծագործություններից: 30. Ըստ հունական դիցաբանության ոսկե գեղմի ետևից գնացող: 31. Ծառ: 32. «Երեք կրոնավոր» նկարի ռուս հեղինակը:

Կազմեց Է. ՍԿԵՏԻՍՅԱՆԸ

Նախորդ համարում տպագրված խաչբառի պատասխանները

Ուղղահայաց 1. Ակռաս: 2. Ավանակ: 3. Աբբա: 4. Դոտու: 5. Իվան: 6. Գոզնի: 7. Նիտրատ: 10. Իռկեզ: 11. Մաշտոց: 14. Տուրուբերան: 15. Ինկասատոր: 17. Նիրվանա: 18. Մանգուստ: 19. Օհայո: 20. Ցիրկ: 24. Մաղաղ: 25. Իգար: 26. Ահեկան: 27. Սյունիք: 29. Նոկաուտ: 30. Դեսպան: 32. Ակներ: 34. Գերբ: 35. Արար:

Հորիզոնական 8. Տրոյա: 9. Արամքի: 11. Մամոնտ: 12. Արիստոֆան: 13. Ակաս: 15. Ինիա: 16. Կուզկին: 18. Մասանի: 21. Զորանոց: 22. Սամբո: 23. Ասորի: 24. Ամասունի: 27. Սատանա: 28. Ամոն: 31. Հույն: 33. Րոդե: 34. Գալակտիկա: 36. Կանթեղ: 37. Արքաստ: 38. Աբեն:

AED

Academy for Educational Development

ANNOUNCEMENT

The Academy for Educational Development (AED) is inviting to participate in

MASTERS OF BUSINESS ADMINISTRATION - ACCOUNTING PROGRAM

The long-term goal of the program is to create a cadre of internationally trained and high quality professional accountants and financial managers. The Masters of Accounting program will educate in western/international accounting methods and teach students how to apply these skills and knowledge in Armenia.

Duration/Dates: The program will start in June or August 2000 and will include 15 months of academic study and 3 months of accounting internship

Number of participants: 2

Course Location: The program will be held in USA University offering MBA in Accounting with focus on International Accounting Standards

Persons willing to participate in this program should meet the following requirements:

1. Have strong academic and work experience in accounting, business, finance or economics;
2. Completed academic training in accounting (ACCA Certificate Training and/or other traditional accounting training program);
3. Have Grade Point Average (GPA) for last university degree received in Armenia or elsewhere at least 4.5 out of 5s in the Armenian system;
4. Have work experience in accounting, business, finance or economics and/or teaching experience in accounting at least for 3 years;
5. Financial analytical and conceptual skills as demonstrated in the ability to explain a financial or accounting document or report to be given them during the personal interview;
6. Professional and/or community leadership skills as demonstrated by work with accounting associations, NGOs, clubs, etc.

Each applicant will be ranked according to the criteria and scoring system, developed by AED.

For more information, please contact:
Anahit Yernjakyan at AED/Yerevan at the following address: 54a Aygedzor Lane, Yerevan, Armenia
Phone: 27-17-20; 27-70-08; 27-43-98

You'll be asked to fill Application for Training at AED/Yerevan office.

Deadline for Application is March 27, 2000

BSC Business Support Center

Սայաթ-Նովայի պ. 24/2, Երևան 375002, Հայաստան, Հեռախոս 151934, 528279, 528534, 561064, 7182 (ֆաքս), bsc@bsc.am, www.bsc.am

BUSINESS SUPPORT CENTER

- Գործարար խորհրդատվություն
- Գործարար դասընթացներ
- Առևտրի խթանում և տեղեկատվություն
- Գործարար օրենսդրության խորհրդատվություն

ՀԵՌՈՒՍՏԱԾՐԱԳՐԵՐ

10 մարտ

Հ1

9.00, 13.00, 17.00, 21.00, 23.40 Հայլուր
9.20 Հեռուստասերիալ «Սուրճ կնոջ բուրմունքով»
10.20 Մամուլի կրպակ
10.30 «Արևիկ»
11.00 Գ/ֆ «Մահացու մեղքեր»
12.40 Բարի ախորժակ
13.20 Ռուբիկոն+
17.20 «Լեզու» հեռուստամրցույթ
17.45 Մուլտֆիլմ «Սև հավը»
18.10 Մարդու ժամանակը
19.00 1 լուր
19.10 Հեռուստախաղ «9.9.9»
19.50 Տագնապ
20.20 Ընտանեկան կյանք
20.35 Տուն-տունիկ
21.45 «Փրկեք մեր հոգիները». 10 տարի անց
22.20 Հեռուստասերիալ «Լրտեսական խաղեր»
23.05 «02»
(Նույն ժամին 23.05 արբ. հեռ. եռամասնյա ֆիլմ «Հինավուրց թվերով»)
00.00 Կեսգիշերային ճեպընթաց
01.00 Ռուբիկոն+

ԱՐՄԵՆԻԱ

11.00, 21.00 Շաբաթվա օրը
12.30, 12.45, 15.20 TV խանութ
12.35 Մուլտիկ շոու
12.55 Այսօրվա նորաձև 2000
13.00, 20.30 Բլից
13.30 Գ/ֆ «Ակների որս»
15.30 Մուլտֆիլմ
16.00 Գ/ֆ «Խաղալիք զինվորիկները»
18.00 3-րդ փողոց
19.30, 22.00 Ժամը
20.00 Ինչպես եւ բաժնեկան
20.30 Բլից
22.30 Համերգ
23.00 Թափանցիկ փարացույց
24.00 Գ/ֆ «Ընծանոցը»

ОРТ

7.00 Բարի առավոտ
9.20, 19.25 Ընտրություններ 2000
10.00, 16.00, 19.00, 01.15 Նորություններ
10.15 Սերիալ «Քնքուշ թույն»
16.20 Ֆիլմ-հեքիաթ «Ինչպես գտնել արևալույսը»
17.30 Մուլտսպասում
18.00 Սերիալ «Քնքուշ թույն»
19.30 Տեսքը մեծ շոու
20.05 Վավերագրական դետեկտիվ
20.35 Համով պատմություններ
20.50 Է. Ռյազանովը «Նեռոն կամ Նեռի ժամանակը» ծրագրի 2-րդ մասը
21.45 Բարի գիշեր, երեխաներ
22.00 Ժամանակ
22.45 Լեյտենանտ Կոլոմբոն «Միսիս Կոլոմբոյի գաղտնիքը» դետեկտիվում
00.35 Է՜խ, Սեմյոնովնա
01.30 Գ/ֆ «Սիսաքեկյուհին»

НТВ

7.00, 7.30, 7.45, 8.00, 8.30, 8.45, 9.00, 9.30 Այսօր առավոտյան
7.15, 9.15 Սպորտ
7.20, 8.15, 19.40 Քրեական
7.35, 8.50 Մեծ փողեր
7.50, 9.20, 18.25 Պաշտար
8.20 «Կարդինալային լուծում»
8.35 Մուլտֆիլմ
9.45 Հեռագրիր կինո
9.55 Արտակարգ իրավիճակներ
11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 20.00, 23.00 Այսօր
11.25 Առանց բաղադրատոմսի
12.00 Դոգ-շոու
12.30 Փրկության ծառայություն
13.30 Հին հեռուստացույցը հիշում է «Պահպանեք կյանքը»
15.35 Գ/ֆ «Աղջիկներ, մի ամուսնացեք»
17.35 Սերիալ «Լոիսը եւ Քլարկը. Սուպերմենի նոր արկածները»
18.25 Հեռագրիր կինո
18.50 Սերիալ «Սանտա Բիչի սերն ու գաղտնիքները»
20.40 Օրվա հերոսը
21.00 Գ/ֆ «Փախուստ» (դերերում Պ. Ռիշար, Վ. Լանու, Ֆրանսիա, 1978 թ.)
23.40 Սամանագիտությունը լրագրող
00.00 Քրեական Ռուսաստան
00.35 Գ/ֆ «Սպասիր ինձ, որտեղ եմ լինել»

РТР

7.00, 8.00, 9.00 10.00 Լուրեր
7.20-10.20 Բարի լույս, Ռուսաստան
9.25 Հերթապահ բաժանմունք
9.40 Հազար եւ մեկ օր
10.20, 11.00 Քվանտային բժշկագիտություն
10.30 Հեռուստախաղեր «Արենա-սպորտ»
11.20 Սերիալ «Գելունին»
12.05 Սերիալ «Սանտա Բարբարա»
13.00 Հերթապահ բաժանմունք
13.30 Իմ XX դարը
14.00, 18.00, 21.00, 01.00 Լուրեր
14.25 Հեռուստախաղեր «Կանանց խաղեր»
15.00 Սերիալ «Սև մարգարիտ»
15.50 Սերիալ «Վայրի հրեշտակը»
16.40 «Անուշ լինի»
17.20 Երկխոսություններ ծննդյան մասին
18.20 Ալունա մասսա
19.15 Հերթապահ բաժանմունք
19.45 Ձմերուկի ծրագիր «Գարուն»
20.25 «Կլոր սեղան»
21.45 Ագաթա Քրիստի. Պուարո. «Պատահար ծովում»
22.45 Կինոյի ժամ. դերերում Եվգենի Դվորժեցկին, Եկատերինա Ռեդնիկովան «Ռինկ առանց պայմանագրի» ֆիլմում
00.30 «Շաբաթվա հանդիպումներ»
01.50 Հերթապահ բաժանմունք
02.05 «Խանութ բազմոցի վրա»

ՀՀ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ 2000 Թ.

մարտի 28-ին հրավիրում է մասնակցելու մրցույթով հյուրանոցների մասնավորեցմանը

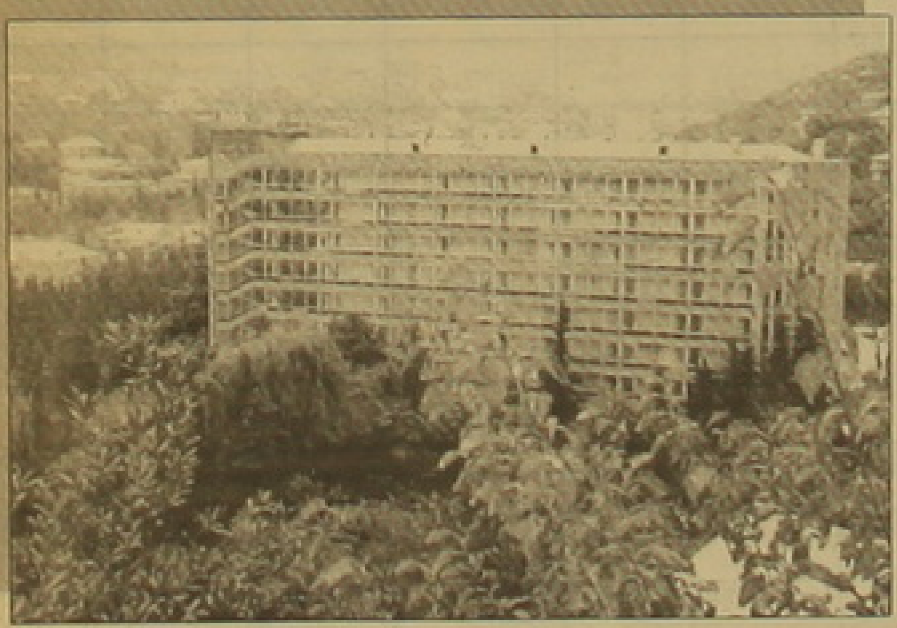

«Իջևան» հյուրանոց. Տավուշի մարզ, ք. Իջևան (մարզկենտրոնում 30 հազար բնակիչ: Գտնվում է Երևանից 132 կմ հեռու)
Սենյակների քանակը 101
Աշխատողների քանակը 11
Գնման նվազագույն գինը 18.992.000 դրամ՝ ավելացրած 16.800.000 դրամ փախստականների վերաբնակեցման համար նախատեսված վճարումները
Մրցութային առաջարկի ներկայացման վերջնաժամկետը 28.03.00, ժ. 14:30
Ծանուցում. Հյուրանոցը գտնվում է քաղաքի կենտրոնում՝ Վրաստան տանող ճանապարհին: Հյուրանոցը 28 տարի առաջ կառուցված ինը հարկանի քարե շինություն է: Իջևանը զարգացող բիզնեսի եւ զբոսաշրջության քաղաք է՝ հարուստ ճարտարապետական հուշարձաններով, անտառածածկույթով եւ հանքային ջրերով: Հյուրանոցը բյուջեի նկատմամբ պարտավորություններ չունի:

«Դիլիջան» հյուրանոց. Տավուշի մարզ, ք. Դիլիջան (մոտ՝ 25 հազար բնակիչ: Գտնվում է Երևանից 109 կմ հեռու)
Սենյակների քանակը 63
Աշխատողների քանակը 5
Գնման նվազագույն գինը 8.272.000 դրամ նաեւ 3.600.000 դրամ փախստականների վերաբնակեցման համար նախատեսված վճարումները:
Մրցութային առաջարկի ներկայացման վերջնաժամկետը 28.03.00, ժ. 14:30
Մեկնաբանություններ. Հյուրանոցը գտնվում է Իջևան քաղաքի կենտրոնական մասում՝ Երևան-Թբիլիսի տանող հիմնական ճանապարհին: Հյուրանոցը 36 տարի առաջ կառուցված չորս հարկանի քարե շինություն է: Ներկայումս այն չի գործում: Դիլիջանը Հայաստանի լավագույն առողջարաններից է, հարուստ բազմաթիվ պատմական ու տեսարժան վայրերով, գեղատեսիլ լեռնային բնապատկերներով: Դիլիջանը գտնվում է Սեւանա լճից ոչ շատ հեռու: Հյուրանոցը բյուջեի նկատմամբ պարտավորություններ չունի:

ՄԱՍՆԱՎՈՐԵՑՄԱՆ ՄՐՑՈՒՅԹԸ մրցակցային գործընթաց է, որի միջոցով ներդնողները ՀՀ պետական գույքի կառավարման նախարարություն մրցութային հանձնաժողովին են ներկայացնում մրցութային առաջարկներ: Մրցույթի հաղթողի որոշման պայմաններն են՝
- վաճառքի գինը ենթակա է վճարման երկու ամսվա ընթացքում,
- ներդրումների չափը՝ տարիների կտրվածքով,
- սոցիալական երաշխիքներ՝ առաջա աշխատատեղերի քանակ եւ նվազագույն աշխատավարձ:

Սույն հայտարարության պաշտոնական տեղեկատվությունը տպագրված է «Հայաստանի Հանրապետություն» օրաթերթի թիվ 53 հատուկ թողարկման մեջ: Այս օբյեկտների եւ մրցութային գործընթացի վերաբերյալ մանրամասն տեղեկությունների համար խնդրում ենք դիմել՝ ՀՀ պետական գույքի կառավարման նախարարություն, մրցույթների կազմակերպման բաժին, հեռ.՝ (3742) 520628, 563511, ֆաքս (3742) 520628, էլ.փոստ tender@arminco.com.

Web Site: www.privatization.am

ՀՀ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄՐՑՈՒՅԹՈՎ ԵՎ ԲԱԺՆԵՏՈՄՍԵՐԻ ԱԶԱՏ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹՅԱՄԲ ՄԱՍՆԱՎՈՐԵՑՄԱՆ Է ՆԵՐԿԱՅԱՑՆՈՒՄ

N	Ձեռնարկության անվանումը	Հասցեն	Գործունեության տեսակը	Մասնավորեցման ձևը	Մասնավորեցվող գույքի գնահատվ. արժեքը (հազ. դրամ)	Մասնավորեցվող գույքի նվազ. գինը (%) (հազ. դրամ)	Մասնավորեցվող բաժնետոմսերի քանակը (հատ)	Պարտավորություններ (հազ. դրամ)	Տեղեկատ. (Ազդագիր) հրապար.	Մասնավորեցման սկիզբը	Մասնավորեցման ավարտը	Զբաղեցրած հողատարածքը
1	«Գորիսի ԲՈՒԱՏ» ՊՓԲԸ	Սյունիք, ք. Գորիս, Մ. Աբովյան 30	ավտոծառայություններ	ԲԱԲ	95354	25%	95354	6949	08/02/00	17/02/00	22/03/00	1,985 հա
2	«Իջևանի ԲՈՒԱՏ» ՊՓԲԸ	Տավուշ, ք. Իջևան, Արցախյան 2	բեռնաուղևորափոխադրում	ԲԱԲ	122530	25%	122530	5090	08/02/00	17/02/00	22/03/00	1,2 հա
3	«Կոնդ 12» ՊՓԲԸ	Երևան, Շիրակի 94ա	շինարարություն	ԲԱԲ	23543	25%	23543	19601	08/02/00	17/02/00	22/03/00	0,35 հա
4	«Մետրանս» ՊՓԲԸ-ի Ցեխեր, տեղ. և ավտոտնակներ (5 հատ)	Երևան, Արարատյան 87	-	մրցույթ	8191	4096	-	-	11/02/00	11/02/00	24/03/00	0,33 հա
5	«Արտաշատի բեռնաուղևորաավտոտրանսպորտային» ՊՓԲԸ	Արարատ, ք. Արտաշատ, Օգոստոսի 23	բեռնաուղևորափոխադրում	մրցույթ	113250	26563	-	4631	11/02/00	11/02/00	24/03/00	2,8 հա
6	«Հոկտեմբերյան» հյուրանոցային տնտեսություն ՊՓԲԸ	ք. Արմավիր, Երևանյան 22բ	հյուրանոցային սպասարկում	մրցույթ	176085	43758	-	2801	11/02/00	11/02/00	28/03/00	0,45 հա
7	«Դիլիջանի հյուրանոց» ՓԲԸ	Տավուշ, ք. Դիլիջան, Գորկու 15	հյուրանոցային ծառայություն	մրցույթ	33088	8272	33088	1198	15/01/00	15/01/00	28/03/00	0,075 հա
8	«Իջևանատուն» ՓԲԸ	Տավուշ, ք. Իջևան	հյուրանոցային ծառայություն	մրցույթ	75969	18992	75969	296	15/01/00	15/01/00	28/03/00	0,24 հա
	ԼՈՒԾԱՐՎԱԾ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԳՈՒՅՔ											
9	«Հրազդանի հացի գործարան» ՊՓԲԸ-ի նախկին N1 առ. գույք	ք. Հրազդան, Աղբյուրակ թաղամաս	-	մրցույթ	3580	1800	-	-	11/02/00	11/02/00	13/03/00	0,09 հա
10	«Հրազդանի հացի գործարան» ՊՓԲԸ-ի նախկին N2 առ. գույք	Կոտայքի մարզ, ք. Ծաղկաձոր	-	մրցույթ	7202	3650	-	-	11/02/00	11/02/00	13/03/00	0,07 հա
11	«Արթիկի հացընդունում» ՊՓԲԸ-ի գույք	Շիրակի մարզ, ք. Արթիկ, Գորկու 1	-	մրցույթ	40770	10200	-	-	11/02/00	11/02/00	17/03/00	1,87 հա
12	«Կապանի հացի գործարան» ՊՓԲԸ-ի գույք	ք. Կապան, Ս. Մանուկյան 9	-	մրցույթ	36275	9070	-	-	11/02/00	11/02/00	17/03/00	0,53 հա
13	«Դիլիջանի հացի գործարան» ՊՓԲԸ-ի գույք	Տավուշի մարզ, ք. Դիլիջան Շամախյան 2	-	մրցույթ	55241	13820	-	-	11/02/00	11/02/00	21/03/00	1,2 հա
14	«Հրազդանի հացի գործարան» ՊՓԲԸ-ի գույք	ք. Հրազդան, Հացագործների 9	-	մրցույթ	66084	16530	-	-	11/02/00	11/02/00	21/03/00	1,7 հա
15	«Թալին» հյուրանոցի գույք	ք. Թալին, Շահումյան 3	-	մրցույթ	46123	11531	-	421	15/01/00	15/01/00	28/03/00	0,4 հա
	ԱՆԱՎԱՐՏ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՕԲՅԵԿՏՆԵՐ											
16	«Տոնավաճառ-շուկա» ԱՇՕ	Շիրակի մարզ, ք. Գյումրի Շահումյան փող.	-	մրցույթ	5830	1458	-	-	11/02/00	-	24/03/00	0,19 հա
	ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ ԵՆ											
17	«Մասիսի ԲՈՒԱՏ» ՊՓԲԸ	Արարատ, գ. Հայանիստ	բեռնաուղևորափոխադրում	ԲԱԲ	65856	63425	-	1846	-	-	-	2,35 հա
18	«Արարատի ԲԱՏ» ՊՓԲԸ	Արարատ, գ. Արարատ, Գրիբոյեդովի 11	բեռնափոխադրում	ԲԱԲ	193034	185175	-	7859	-	-	-	-
19	«Երևանի N3 ԲԱՏ» ՊՓԲԸ	Երևան, Շիրակի 3 նրբ. 2	բեռնափոխադրում	ԲԱԲ	137943	135621	-	2322	-	-	-	1,7793 հա
20	«Սևանի բեռնաուղևորաավտոտրանսպորտային» ՊՓԲԸ	Գեղարքունիքի մարզ, ք. Սևան, Նաիրյան 191	բեռնաուղևորափոխադրում	ԲԱԲ	54698	50644	-	4054	-	-	-	1,8239 հա
21	«Արթիկի բեռնաուղևորաավտոտրանսպորտային» ՊՓԲԸ	Շիրակ, ք. Արթիկ, Գործարանային 2	բեռնաուղևորափոխադրում	ԲԱԲ	140534	140534	140534	2879	-	-	-	3,1 հա
22	«Երևանի թիվ 7 բեռնաավտոտրանսպորտային» ՊՓԲԸ	Երևան, Արին-Բերդի 5-րդ նրբ., 10 շենք	տրանսպորտային ծառայություն	ԲԱԲ	108425	108425	108425	9038,3	-	-	-	5,44 հա
23	«Հայնավթամթերք» ՊՓԲԸ	Երևան, Վ. Վաղարշյան 13ա	նավթամթերքի առևտուր	ԲԱԲ	849642	533452	533452	14321	-	-	-	•
24	«Ջրագետի նավթամթերք» ՊՓԲԸ	Ջրագետ ավան	նավթամթերքի առևտուր	ԲԱԲ	19421	19110	19110	311	-	-	-	-
25	«Սուրենավանի նավթամթերք» ՊՓԲԸ	Արարատի մարզ, գ. Սուրենավան	նավթամթերքի առևտուր	ԲԱԲ	633804	417771	417771	2069	-	-	-	-
26	«Ալավերդու նավթամթերք» ՊՓԲԸ	Լոռու մարզ, ք. Ալավերդի Շահումյան թաղ.	նավթամթերքի առևտուր	ԲԱԲ	14342	13837	13837	505	-	-	-	-
27	«Մասիսի նավթամթերք» ՊՓԲԸ	Մասիս կայարան	նավթամթերքի առևտուր	ԲԱԲ	1223651	806736	806736	913	-	-	-	-
28	«Արմավիրի նավթամթերք» ՊՓԲԸ	ք. Արմավիր, Սայաթ-Նովա 1	նավթամթերքի առևտուր	ԲԱԲ	756935	751438	751438	6991	-	-	-	-
29	«Գագարինի նավթամթերք» ՊՓԲԸ	Գեղարքունիքի մարզ, Գագարինի ավան	նավթամթերքի առևտուր	ԲԱԲ	239117	155740	155740	2874	-	-	-	-
30	«Գյումրիի նավթամթերք» ՊՓԲԸ	ք. Գյումրի, Ղարիբջանյան խճ.	նավթամթերքի առևտուր	ԲԱԲ	526897	526217	526217	1690	-	-	-	-
31	«Արթիկի նավթամթերք» ՊՓԲԸ	Շիրակի մարզ, ք. Արթիկ	նավթամթերքի առևտուր	ԲԱԲ	132095	128699	128699	2189	-	-	-	-
32	«Վանաձորի նավթամթերք» ՊՓԲԸ	Լոռու մարզ, ք. Վանաձոր	նավթամթերքի առևտուր	ԲԱԲ	93736	91613	91613	2123	-	-	-	-
33	«Արմավիրի ռեզերվային նավթամթերք» ՊՓԲԸ	ք. Արմավիր, 1 փող., թիվ 27	նավթամթերքի առևտուր	ԲԱԲ	45812	42670	42670	3142	-	-	-	-
34	«Բաղրամյանի նավթամթերք» ՊՓԲԸ	Արմավիրի մարզ, Քարակերտ ավան*	նավթամթերք առևտուր	ԲԱԲ	71448	70554	70554	893	-	-	-	-
35	«Իջևանի նավթամթերք» ՊՓԲԸ	Տավուշի մարզ, գ. Ազատամուտ	նավթամթերքի առևտուր	ԲԱԲ	758634	758634	758634	946	-	-	-	-
36	«Եղվարդի նավթամթերք» ՊՓԲԸ	Կոտայքի մարզ, ք. Եղվարդ	նավթամթերքի առևտուր	ԲԱԲ	348465	347361	347361	1104	-	-	-	-
37	«Գեղանի «Հասմիկ» պանսիոնատ» ՊՓԲԸ	Կոտայքի մարզ, գ. Սարալանջ	-	մրցույթ	300819	74873	299493	1326	-	-	-	-

Հապավումներ. ԲԱԲ- բաժնետոմսերի ազատ բաժանորդագրություն, ԲՈՒԱՏ- բեռնաուղևորաավտոտրանսպորտային, ԱՇՕ- անավարտ շինարարության օբյեկտ

Ազատ բաժանորդագրությամբ մասնավորեցմանը մասնակցելու համար խնդրում ենք դիմել ՀՀ Պետական գույքի կառավարման նախարարության աճուրդի կենտրոններ հետևյալ հասցեներով՝ ք. Երևան, Սայաթ-Նովա 8 (հեռ. 58 79 83, 56 46 14), ք. Երևան, Մաշտոցի 42ա, ք. Գյումրի, Գարեգին Նժդեհի 7 (հեռ. 3 01 30), ք. Վանաձոր, Մխիթար Գոշի 2 (հեռ. 4 04 86)։

Մրցույթների վերաբերյալ լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալու համար դիմել ՀՀ Պետական գույքի կառավարման նախարարության մրցույթների կազմակերպման բաժին՝ Երևան, Կառավարության տուն 2, 5-րդ հարկ, 508 սենյակ (հեռ. 52 86 14, 52 06 28, 52 73 90, ինտերնետային էջ. http://www.privatization.am, tender@arminco.com/:

Հայտարարության նպատակը գովազդն է. պաշտոնական տեղեկագրեր հրապարակվել են «Հայաստանի Հանրապետություն» օրաթերթի հատուկ թողարկումներում։

Նախարարությունը ողջունում է մասնավորեցման հետ կապված Հայաստանի տնտեսության մեջ ներդրումային յուրաքանչյուր առաջարկ և պատրաստ է այն քննարկել շահագրգիռ բոլոր կողմերի հետ։

Web site http://www.privatization.am

Հետևեք ՀՀ Պետական գույքի կառավարման նախարարության հայտարարություններին

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երևան-23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69150. Պատվեր 1218 Տպաքանակը՝ 4000 Ստորագրված է տպագրության 9. 03. 2000 Գինը՝ 100 դրամ